LAPSZÉL

Fokozza a hálózat felújítását az E.ON

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A villamosenergia-hálózat felújítása érdekében idén ősszel a korábban tapasztaltnál több, előre bejelentett üzemszünet várható az E.ON dunántúli, fővárosi és Pest vármegyei területén – közölte a német hátterű energiacsoport. A kisebb munkák 6-8, a nagyobbak pedig kétszer 8 órát is igényelhetnek. Az üzemszünetekről minden érintettet postai úton, előre tájékoztatnak, de külön elektronikus értesítés is kérhető. Az E.ON Hungária idén saját és uniós forrásból összesen 150 milliárd forintot fordít villamosenergia-hálózata fejlesztésre. Az egyre bővülő igények közepette így növelhető tovább az ellátás biztonsága – szögezik le. M. I.

Eladósodott franciák

Minden francia állampolgár 47 217 euróval tartozik, legalábbis ennyit tesz ki személyenként az államadósság, amely a legújabb számítás szerint a GDP 112 százalékára rúg. Az elmúlt hét esztendő alatt 900 milliárd euróval gyarapodott az összeg a francia statisztikai hivatal, az Insee szerint. A teljes összeg az első fél év végén 3228 milliárd euró volt, márciustól június végéig 69 milliárdot tett ki a növekedés. A kamatok és a részlettörlesztés idén júniusban mintegy 7 milliárdra rúgott, miközben a francia állam évi 82 milliárdot költ oktatásra, 55 milliárdot honvédelemre. Tavaly az adósságszolgálat volt a költségvetés második legnagyobb tétele. R. J.

Monopolvád a Visa ellen

FOTÓ: AFP/JAKUB PORZYCKI

Pert indított az amerikai igazságügyi tárca a Visa ellen, monopolhelyzettel való visszaéléssel vádolva az óriás pénzügyi szolgáltatót. A Visa rákényszeríti a kereskedőkre szolgáltatásait, azoknak pedig, akik más fizetési hálózatokkal is együttműködnek, magasabb díjakat számol fel – áll a keresetben. A Visa érdemtelennek minősítette az eljárást, amelynek részleteiről eddig nem sok minden derült ki. Az igazságügyi minisztérium egyelőre annyit jegyzett meg, ezek az ügyletek a kivételesen jövedelmezők a Visa számára, tekintettel az amerikai betétikártya-üzletág 83 százalékos haszonkulcsára. Az ügyre rálátók arra emlékeztetnek, hogy a szövetségi bíróság idén júniusban zárt le elutasítással egy másik, 30 milliárd dolláros trösztellenes ügyet, amelyet 2005-ben vittek elé. R. J.

Ezer milliárdos kiigazítás

KÖLTSÉGVETÉS A jegybank szerint a kormány nyári intézkedései két év alatt több mint ezer milliárd forintot hoznak a költségvetésnek.

PAPP ZSOLT

A júliusban bejelentett adóemelések az idei hiányt 506 milliárd forinttal csökkentik, a jövő évi egyenleget pedig további 623 milliárddal javítják, így két évre számolva bő ezer milliárd forintos költségvetési kiigazítást jelentenek. A Magyar Nemzeti Bank elemzői szerint mindezekkel az idei hiányt GDP-arányosan 0,6 százalékkal, a jövő évit pedig 0,7 százalékkal mérséklik. A jegybank értékelése szerint az intézkedések nagyobb része a bevételi oldalt érinti. Augusztus 1-jétől emelkedtek a pénzügyi tranzakciós illeték kulcsai, valamint a felső határa, illetve a lakossági illetékmentesség felső határa is. Ugyanekkor az adó- és közigazgatási bírságokat is megemelték, a bankadó esetében pedig szigorodott az állampapír-vásárláshoz kapcsolódó adókedvezmény. Emelte a kormány a Mol Nyrt. által fizetendő jövedéki adót, amit a Brent és Ural kőolajtípusok elszámolóára közötti árfolyam-különbözetre vetnek ki, illetve októbertől kiegészítő tranzakciós illetéket vetnek ki minden devizaváltási ügyletre, ami a lakosságot közvetlenül is érinti. A kormány a múlt héten bejelentett egy további, 130 pontos kiadáscsökkentő csomagot is, amelynek költségvetési hatását az MNB még nem elemezhette, a Pénzügyminisztérium pedig nem kommunikál az ügyben lapunk megkeresése ellenére sem.

Mindenesetre az MNB elemzői szerint az eddig meghozott megszorító intézkedésekkel már elérhetőnek látszik a kormány idei hiánycélja, vagyis ebben az évben további adóemelésre és/vagy kiadáscsökkentő intézkedésekre vélhetően nem lesz szükség. A kormány most épp 3982 milliárd forintos deficittel számol 2024 decemberére, ami az erre az évre várható GDP 4,5 százaléka. Az első nyolc hónapban már összejött a cél 72 százaléka. A jegybanki elemzők szerint az idei hiány a 4,3–4,7 százalékos sávba várható – de hangsúlyozzák, ehhez az kell, hogy a kormány szigorúan tartsa a kiadásokat. Az elmúlt években ugyanis hajlamos volt arra, hogy ha a költségvetési mozgástere engedte, akkor december utolsó napjaiban akár több száz milliárd forintot is kilapátolt a büdzséből.

A kormány a jövő évi költségvetést még nem terjesztette be a parlament elé, a jelek szerint azt a MNB-ben sem látták, pedig a kormányfő szavai szerint a „békeköltségvetés már a fiókban van". Emiatt az elemzők csak technikai feltételezéssel élhettek, vagyis változatlan gazdaságpolitikával számoltak. Eszerint az idei 4,5 százalék után jövőre a hiány a GDP 3,2-4,2 százaléka, 2026-ban 2,8-3,8 százaléka lehet. Vagyis az MNB magasabb hiánypályával számol, mint a kormány. Látva a már bejelentett választási ígéreteket, ezzel a piaci elemzők többsége egyetért.

A 2024 júliusában bejelentett költségvetési intézkedések hatása (Mrd Ft)

	2024	2025
Adóbevételek	146	606
Pénzügyi tranzakciós illeték	92	230
Banki extraprofitadó	40	140
Kiskereskedelmi adó	0	130
Energiaellátók jövedelemadója	14	83
Légitársaságok adója	0	–37
Biztosítási adó	0	60
Egyéb bevételi intézkedések	17	70
Útdíj inflációkövető emelése	0	22
Munkahelyvédelmi kedvezmények	2	8
Adó- és közigazgatási bírságok	15	40
Kiadások	343	–53
Babaváró hitelek meghosszabbítása	–26	–53
Kiadások átcsoportosítása	369	0
Összesen	506	623
GDP-arányosan	0,6	0,7

FORRÁS: MNB

A kormány nyári adócsomagja a lakosságnak is fáj

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Nem is úgy van

A kormány július elején több adóemelést is bejelentett, akkor Gulyás Gergely, kancelláriaminiszter a „háborúval" magyarázta a kiigazításokat, ennek jegyében a kormányzati kommunikáció el is nevezte az adóemeléseket „védelmi hozzájárulásnak". A múlt héten egy kormányinfón kiderült, hogy Gulyás Gergely nem mondott igazat, legalábbis annak fényében, hogy Orbán Viktor az egyik „árvízinfón" kérdésre elárulta, hogy valójában nem is a „háború", hanem az Európai Unió Bírósága (EUB) által kiszabott – 80 milliárd forintos egyszeri plusz napi 400 millió forintos – büntetés miatt volt szükség az adóemelésekre.

170 milliárdos átcsoportosítás

Miközben az MNB arra biztatja a kormányt, hogy óvatosan bánjon a költségvetési kiadásokkal, egy a Magyar Közlönyben pénteken megjelent határozat szerint a kormány 177 milliárd forintos kiadási átcsoportosításról döntött a kis- és közepes vállalkozások (kkv) számára a Széchenyi-kártya-programon keresztül. Már korábban bejelentették, hogy a gazdasági növekedés mesterséges támogatása miatt a kkv-k az idén többlettámogatásokat kapnak, a határozat ennek a pénzügyi fedezetét teremti meg. Az intézkedés nem növeli a kiadásokat, ugyanis azt egy másik uniós kiadási sorról vonják el.

Még a Nike is megbotlik

VÁLTÁS A világ egyik legismertebb sportruházati márkájánál, a Nike-nál sem minden tökéletes. A kikezdhetetlennek gondolt márka tartópillérei hangosan recsegnek-ropognak. Ennek következményeként nemrég bejelentették, hogy a cég élére az évtized elején kinevezett, az eBaytől érkező John Donahoe-t menesztik. Helyére pedig egy igazi Nike-veterán, a 32 éves vállalati múlttal büszkélkedő Elliott Hill érkezik, aki 2020-ban egyébként már nyugdíjba vonult. A váltás hírére a Nike-részvények szinte kilőttek, s egyetlen nap alatt több mint 8 százalékkal emelkedtek. Volt miből ledolgozni a lemaradást, a vállalat papírjai értékük negyedét elvesztették az év eleje óta. Akkor még csaknem 110 dollárért cserélt gazdát egy részvény, manapság pedig 85 dollárt adnak érte úgy, hogy a nyáron még 70 dollár közelében is járt a jegyzés.

John Donahoe bűne az lett, hogy a Covid utáni vásárlói hozzáállást rosszul ítélte meg. A cég energiáinak jelentős részét arra fordította, hogy a Nike online, saját webshopos jelenlétét erősítse, az egyéb értékesítést pedig a saját üzleti hálózatba kívánta terelni. A jelentős forgalmat hozó szerződött partnereken keresztüli üzletmenetet ezzel szemben leépítette. Az átalakítás ugyan rekordforgalomig vitte a társaságot, ám idén már látszott, hogy a benne rejlő lehetőségek kifújtak, mert megváltoztak a fogyasztói szokások. A koronavírus után a vásárlók kifejezetten szeretnék látni, fizikailag érzékelni a megkívánt árut, és sokkal kevésbé akarnak az online térben vásárolni. Így elemzők szerint a Nike forgalma az új pénzügyi évre 48,5 milliárd dollár közelébe zuhan. Ennek részeként piacot veszítettek olyan márkákkal szemben, mint az On Running és a Hoka. Ebben szerepet játszott Donahoe másik nem értékelt hozzáállása is, hogy elmaradtak az innovatívabbnak, klasszabbnak tartott modellek fejlesztései.

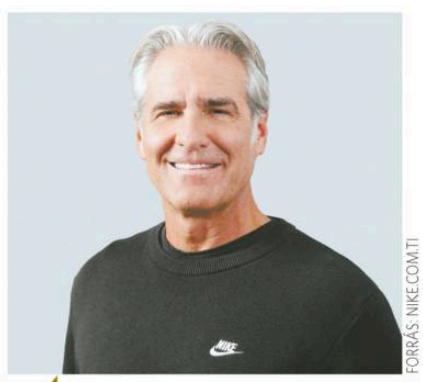
FORRÁS: NIKE.COM.TI

Elliott Hill Nike-vezér, akitől új lendületre számít a márka

A kialakult helyzetre válaszul egy hároméves, mintegy 2 milliárd dolláros költségmegtakarítási programot kezdtek meg. Többek között ezt kellene Hillnek levezényelnie, akitől azt várják, hogy a korábbiaknál magasabb szintre futtassa fel a kiskereskedőkkel fenntartott kapcsolatokat. Emellett szerezze vissza a Nike innovatív sportruházati gyártó imázsát. A cég új, 100 dollár alatti cipők sorával kíván megjelenni, hogy az ártudatos vásárlókat is visszacsábítsa. A vezetőváltás sokat javított a cég megítélésén. A hirtelen áremelkedés után a Nike részvényei szinte semmit sem korrigáltak, s azóta is 85 dollár fölött zajlik a kereskedés.

Á. A.

Több rostán fennakadhatnak a biztosi poszt várományosai

BUKTATÓ Már sok magyar jelölttel meggyűlt az Európai Parlament baja, Várhelyi Olivérnek most sem jósolnak diadalmenetet, hiszen a képviselők Orbán beépített emberének tekintik.

HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

Az Európai Parlament (EP) vezető testülete, az elnökből és a frakcióvezetőkből álló Elnökök Értekezlete szerdán dönt a 26 európai biztosjelölt meghallgatásának az időpontjáról. Az időzítéstől függ, hogy mikor léphet hivatalba a következő Európai Bizottság (EB), amit egyelőre mindenki december elsejére jósol. Elnökét, Ursula von der Leyent már július közepén megválasztották a képviselők, akiknek az általa vezetett testületet is jóvá kell hagyniuk. Az EP egy szuszra szavaz a teljes biztosi kollégiumról, nem külön-külön a tagjairól. Egyszerű többséggel hagyja jóvá az EB-t, előtte azonban alaposan megvizsgálja a jelöltek felkészültségét, és akár meg is buktathatja őket.

Először a parlament jogi bizottsága értékeli a biztosnak készülő személyek összeférhetetlenségi nyilatkozatait. Ellenőrzi a vagyonnyilatkozataikat, majd megállapítja, hogy fennáll-e összeférhetetlenség az Európai Bizottságban betöltendő pozíciójukkal kapcsolatban. Ha kétségei támadnak, pótlólagos információt kérhet az érintettől, és behívhatja meghallgatásra. Később ajánlásokat tehet vagy deklarálhatja, hogy a személy alkalmatlan a feladat ellátására. Ez esetben a parlament új jelöltet kér az EB elnökétől. 2019-ben ez történt Trócsányi Lászlóval, aki fennakadt a jogi bizottság szűrőjén, mert leendő tisztségével összeférhetetlennek ítélték tevékenységét a Nagy és Trócsányi ügyvédi irodában. Helyette az EP az akkori magyar EU-nagykövetet, Várhelyi Olivért választotta meg bővítésért és szomszédságpolitikáért felelős biztosnak.

FOTÓ: FRANCISCO SECO/AFP

Várhelyi Olivér idén az egészségügyi és állatvédelmi biztos pozíciójára pályázik

Akik veszik az első jogi akadályt, azokra meghallgatás vár a tárcájukhoz kapcsolt szakbizottság(ok)ban. A következő EB-re is jellemző lesz, hogy egy-egy tagja több feladatkörért felel, így nem egy, hanem több parlamenti testület előtt kell bizonyítania a rátermettségét. Az EP zsúfolt októberi naptára miatt a meghallgatások várhatóan csak november 4-én kezdődnek meg és egy hétig tartanak.

A leendő biztosoknak először írásban kell válaszolniuk a politikai függetlenségüket, az európai együttműködés iránti elkötelezettségüket és szakmai hozzáértésüket firtató kérdésekre. Ezután a témakörtől függően három- vagy négyórás nyilvános meghallgatáson kell válaszolniuk a képviselők kérdéseire, amit a frakciók szóvivőinek azonnali és zárt ajtók mögötti értékelése követ. A jóváhagyáshoz a szakbizottság képviselőinek kétharmadát reprezentáló szóvivők igen szavazata kell. Többség híján az érintettre újabb írásbeli vizsga vagy szóbeli meghallgatás vár. Ha a politikai csoportok delegáltjainak kétharmada ezt követően sem tud egyetértésre jutni, akkor a jelölt alkalmasságáról a szakbizottság szavaz, de már csak egyszerű többséggel. Amennyiben a jelölt itt is elbukik, Ursula von der Leyennek új névvel kell előállnia.

> Az EP a jóváhagyás előtt alaposan megvizsgálja a jelöltek felkészültségét és akár meg is buktathatja őket.

2019-ben az EP illetékes bizottsága Navracsics Tibort ugyan alkalmasnak találta az oktatási és kulturális biztos posztjára, de a Fideszhez való szoros kötődése miatt nem látta garantáltnak, hogy megfelelően foglalkozik majd az állampolgárság érzékeny kérdéseivel is. Jean-Claude Juncker akkori EB-elnök ezért elvette tőle ezt a felelősségi kört, amit az Európai Parlament végül a magyar politikus jóváhagyásával honorált. 2004-ben Kovács László került hasonlóan kellemetlen helyzetbe, akit viszont a felkészületlensége miatt bíráltak a képviselők. Kovácsnak eredetileg az energiaügyi portfóliót szánták, de a meghallgatáson nyújtott gyenge szereplése miatt végül vám- és adóügyi biztos lett.

Várhelyi Olivér öt évvel ezelőtt csak úgy kapott zöld utat a képviselőktől, hogy a meghallgatása után pótlólagos kérdéseikre kellett válaszolnia. Ezúttal az egészségügyi és állatjóléti biztos posztján bizonyítana, de nem lesz könnyű dolga, mert a képviselők nem felejtették el neki, hogy egyszer lehülyézte őket a plenáris ülésteremben nyitva maradt mikrofonban. Sokan egyébként is Orbán beépített emberének tekintik Brüsszelben és szeretnének megszabadulni tőle. Várhelyi lehet az egyik jelölt, akinek nem jósolnak sima utat a parlamenti jóváhagyásig, ha egyáltalán eljut odáig.

Feszültség a pápa belgiumi látogatásán

NŐK SZEREPE Más hangulatú volt Ferenc pápa csütörtökön kezdődött és vasárnap zárult luxemburgi, illetve belgiumi látogatása, mint ázsiai vizitje szeptember első felében. Miközben ugyanis – különösen a katolikus többségű Kelet-Timorban, vagy Pápua új-Guineában – nagy ünneplésben részesítették a katolikus egyházfőt, Belgiumban bírálatokat is megfogalmaztak. A pápának a Leuveni Katolikus Egyetemen való fellépése rámutatott arra, hogy Európa sok országában igen lassúnak tartják a reformokat a katolikus egyházban, s a családot érintő kérdésekben egyre nagyobb a szakadék az európai hívők és a Szentszék álláspontja között.

A pápa az egyetem hallgatói előtt elmondott beszédében egyebek mellett azt mondta, a környezetszennyezés „a hatalmasok arrogáns közönyéből” fakad, akik „mindig a gazdasági előnyöket helyezik előtérbe”. „Amíg a piac marad az első, addig közös otthonunk igazságtalanságtól szenved. Az ajándék szépsége felelősséget követel tőlünk: vendégek vagyunk, nem kényurak!” – hangoztatta a pápa. Beszélt a nők szerepéről is. „A nő és a férfi személyek, nem egyének; kezdettől fogva arra kaptak meghívást, hogy szeressenek és szeretve legyenek. Ez a hivatásuk, mely egyben küldetés. És ebből fakad szerepük is a társadalomban és az egyházban...” Megjegyezte, a nőket nőiesség jellemzi, amit nem ideológiák határoznak meg. „A méltóságot pedig egy eredeti törvény biztosítja, amely nem papírra, hanem a testbe van írva. A méltóságot semmilyen emberi törvény nem adhat vagy vehet el.” Később így folytatta: „Ne feledjük, hogy a nő az üdvesemény középpontjában áll. A nő termékeny befogadás, gondoskodás, éltető odaadás. Ezért a nő fontosabb a férfinál, de helytelen, amikor a nő férfi akar lenni”.

FOTÓ: ALBERTO PIZZOLI/AFP

A pápa a nők szerepéről alkotott véleményét többen támadták

Bár a pápa beszédét ovációval fogadták a jelenlévők, röviddel az egyházfő távozása után az egyetem közleményt adott ki, amely deklarálta, hogy komoly nézeteltérés van a nők szerepéről a pápa és a felsőoktatási intézmény véleményét illetően. Az intézmény „értetlenségét és egyet nem értését” fejezte ki azzal kapcsolatban, ahogyan Ferenc pápa vélekedik a nők szerepéről az egyházban és a társadalomban. A pápa szavai a nők természetéről „determinisztikus és redukcionista álláspontok”, amelyektől az egyetem elhatárolódik.

A nyilatkozat így folytatódik: „A Leuveni Katolikus Egyetem befogadó intézmény, és elkötelezett a szexista és szexuális erőszak elleni küzdelem mellett. Hangsúlyozza azt a vágyát, hogy minden ember benne és a társadalomban fejlődhessen és sikeres legyen, származástól, nemi identitástól vagy szexuális irányultságtól függetlenül. Felszólítja az egyházat, ugyanezt az utat kövesse, megkülönböztetés nélkül.” Ugyanakkor a nyilatkozat kimondja, az egyetem egyetért a pápa más kijelentéseivel is, például a klímavédelemmel vagy a vallással, mint hatalmi eszközzel szemben.

Françoise Smets igazgató a dpa hírügynökségnek elmondta, tény, hogy a férfiak is gondoskodhatnak a családról. „A nőknek képesnek kell lenniük arra, hogy a gondoskodáson túl felelősséget vállaljanak.”

A 22 éves Valentine Hendrix, a nemzetközi kapcsolatok mesterszakos hallgatója elmondta: „Családodottak vagyunk. A nők helyzete egyre rosszabb, a pápa a pálya szélén hagy minket, megdöbbentünk azon, amit a nők társadalomban betöltött szerepéről mondott. Termékeny, házastársi szerepről, anyaságról beszél, pontosan ez az, amitől emancipálni akarjuk magunkat, és amiből ki akarunk lépni. A pápa rendkívül fontos alakja a világnak, reméltük, hogy előre tudja vinni a diskurzust, ami nem így történt.”

Természetesen a belgiumi vizitnek voltak ennél szebb pillanatai is. Nagy meglepetést keltett, amikor az egyházfő szombaton este feltűnt a Hope Happening nevű nemzetközi ifjúsági rendezvényen, s köszöntötte a mintegy hatezer jelen lévő fiatalt. Ferenc pápa arra szólította fel a fiatalokat, hogy imádkozzanak embertársaikért és segítsék őket.

Fontos beszédet mondott a pápa pénteken, a brüsszeli Laken kastélyban tett látogatása során. Beszélt a katolikus papság által elkövetett számos visszaélésről, azokról a „fájdalmas tanúságtételekről”, amelyeket a gyermekkorukban bántalmazottaknak kellett átélniük. A pápa rámutatott arra, világszerte kiterjedt programot hajtanak végre annak érdekében, hogy megakadályozzák az újabb visszaéléseket a római katolikus egyházon belül. A pápa ezután eltért az előkészített szövegtől, és azt mondta: „A kiskorúakkal szembeni visszaélés szégyen. Bocsánatot kell kérnünk, és keresztény alázattal kell megoldanunk ezt a kérdést. Egy eset is elég ahhoz, hogy szégyelljük magunkat. Nekünk mint egyháznak, bocsánatot kell kérnünk. Ez a mi szégyenünk és megaláztatásunk.”

Mintegy 40 ezren vettek részt a pápa vasárnap délelőtt, a brüsszeli Baudouin Stadionban tartott szentmiséjén. Ismét elítélte a papok által elkövetett szexuális visszaéléseket. Szavait hangos tapsssal fogadták a jelenlévők. Ferenc a déli Úrangyala imádság után tért vissza Rómába.

RÓNAY TAMÁS

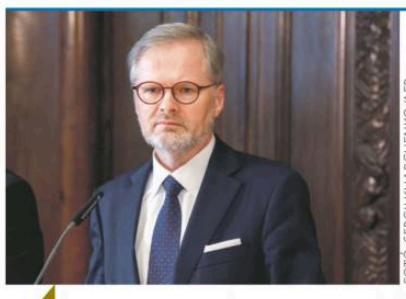

FOTÓ: SERGII KHARCHENKO/AFP

Petr Fiala kormányfő szerint sikerült megvédeniük „a szenátust mint a demokrácia populisták elleni biztosítékát"

Ellenzéki siker a cseh szenátusi választáson

PRÁGA Az ellenzék erősödését hozta Csehországban a szombaton zárult részleges szenátusi választás, amelyen a 81 fős felsőház 27 tagjáról döntöttek a választók. A még nem végleges állás szerint az Andrej Babis volt kormányfő vezette Elégedetlen Polgárok Akciója (ANO) nyolc mandátumot szerzett, míg a kormánypártok közül a Polgári Demokratikus Párt (ODS) és a Polgármesterek és Függetlenek (STAN) mozgalom ötöt-ötöt, a KDU-CSL és a TOP 09 pedig kettőt-kettőt. További öt helyet a különböző regionális pártkoalíciók jelöltjei szereztek meg, egy részük azonban jelezte, hogy a kormányoldalt fogja támogatni. Az ANO tehát megerősítette helyzetét, s az eddigi négy helyett 12 szenátora lesz, ám a kormányoldalnak bő kétharmados többsége marad a testületben. „Sikerült megvédenünk a szenátust mint a demokrácia biztosítékát a populisták ellen" – jelentette ki Petr Fiala kormányfő, az ODS elnöke. Orbán Viktor ugyanakkor az ANO sikeréhez gratulált. Facebook-posztjában azt írta: „Brüsszelben reszkethetnek, jönnek a Patrióták!" H. GY.

LAPSZÉL

Menekültek tragédiája a Kanári-szigeteknél

FOTÓ: ANTONIO SEMPERE/AFP

A tengerbe veszett 57 menekült a Kanári-szigetekhez tartozó El Hierro közelében, miután hajójuk szombat hajnalban elsüllyedt – közölték a spanyol hatóságok. A hajó Maliból, Mauritániából és Szenegálból származó 84 utasából 27-et sikerült kimenteni, kilenc emberre, köztük egy gyermekre már holtan találtak rá. A 48 eltűnt után még vasárnap is folytatódott a kutatás, ám eredménytelenül. Az EU határvédelmi ügynöksége (Frontex) szerint az idei év első hét hónapjában 154 százalékkal 21 620-ra nőtt a Nyugat-Afrikából a Kanári-szigetekre érkező migránsok száma. NÉPSZAVA

Újabb csapás egy orosz fegyverraktárra

Az ukrán erők dróncsapást mértek egy újabb orosz fegyverraktárra a Volgográdi területen lévő Kotlubannál – jelentette tegnap az ukrán vezérkar. Közlésük szerint a csapás előtt nem sokkal iráni gyártmányú Shahed rakéták is érkeztek a létesítménybe, amelyet az ellenség rakéták és tüzérségi eszközök tárolására és korszerűsítésére használt. Szeptember 18-án ukrán drónok a Tveri terület Toropec városánál, 21-én pedig a Krasznodari területen lévő Tyihoretszknél semmisítették meg az orosz hadsereg logisztikai rendszerének két másik fegyverraktárát. NÉPSZAVA

Megroppant „az ellenállás tengelye"

TERROR Izrael két hét alatt a Hezbollah teljes vezérkarát kiiktatta. A példátlan légicsapás-sorozat folytatódik, a libanoni szárazföldi offenzíva is talonban van. Irán fenyeget, de erőtlenül.

GÁL MÁRIA

Vasárnap is folytatódott az izraeli hadsereg (IDF) soha nem látott intenzitású támadása a Hezbollah libanoni és immár szíriai bázisai ellen, annak ellenére, hogy egy péntek esti bejrúti célzott légicsapásban likvidálták a síita terrorszervezet első emberét, Hasszán Naszrallaht és vele együtt 20 kulcsfontosságú vezetőt. A szeptember 19-én este kezdődött libanoni légicsapás sorozatban mára gyakorlatilag a teljes katonai vezetést kiiktatták, de ez még nem jelenti a világ legerősebb, becslések szerint mintegy 150 ezres rakétaállományt birtokoló fegyveres milíciájának végét. A katonai egységek képesek maradtak a harci műveletekre, ezt igazolja az is, hogy Naszrallah likvidálása után és a heves izraeli légicsapások dacára a Hezbollah hétvégén is napi mintegy száz rakétát lőtt ki izraeli településekre, első alkalommal célozva meg Jeruzsálemet is.

Az IDF pedig folytatta a libanoni fegyverlerakatok és rakétakilövő állomások megsemmisítése mellett a célzott likvidálásokat – vasárnap is két újabb magas rangú vezető kiiktatását jelentették be, köztük Nabil Kaouk Nazsrallah egyik potenciális utóda –, ugyanakkor a szír–libanoni határtérséget és egyes szíriai és jemeni célpontokat támadott. Hivatalos indoklás szerint azért, mert így próbálják elvágni az Iránból érkező fegyverutánpótlást a Hezbollah számára.

A világot és a térséget foglalkoztató legfontosabb kérdés most az, meddig fokozódik a helyzet, mit lép válaszként Irán, elkerülhető-e a már múlt héten bejelentett izraeli szárazföldi offenzíva Libanonban, illetve az, hogy regionális konfliktussá, egy Izrael–Irán háborúvá szélesedjen a Hezbollah–Izrael háború? Amerikai sajtóértesülések – ABC, CNN, New York Times – szerint a teheráni vezetésen belül komoly nézeteltérés van az iráni válasz kapcsán, de egyelőre úgy tűnik, hogy saját érdekeit szem előtt tartva, a totális háborút elkerülné Izraellel.

Irán ugyan bosszút esküdött ezúttal is, hiszen a pénteki bejrúti légicsapásban nemcsak legfontosabb szövetségese, a Hezbollah vezetőjét és vezérkarát ölte meg Izrael, hanem a Forradalmi Gárda parancsnokhelyettesét, Abbász Nilforushant is, aki jelen volt a terrorcsoport haditanácskozásán. Ali Hamenei iráni ajatollah „veszett cionista kutyának" nevezte Izraelt és biztosított afelől, hogy a válasz nem marad el, ugyanakkor azt is egyértelművé tette, hogy ezt a választ az „ellenállás tengelye és az ezen erők élén álló Hezbollah, nem pedig Irán fogja megadni". („Az ellenállás tengelye" az Irán–Hezbollah–Szíria–jemeni húszik szövetség.)

Az iráni kormányzat szélsőséges elemei gyors választ sürgetnek az elrettentés érdekében, de a Maszúd Peszeskján új elnök nevével fémjelzett mérsékeltebb szereplők „önmérsékletre szólítottak". (Emlékeztetőül – július 31-én vélhetően az izraeli titkosszolgálat a Forradalmi Gárda által védett teheráni lakásában likvidálta Iszmaíl Hanijét, a Hamász vezetőjét. Irán bosszút ígért, az egész térség készült egy újabb esetleges iráni Izrael-ellenes támadásra, de az elmaradt.) A Hezbollah „lefejezése", valamint az a tény, hogy a térségbeli szunnita országok nem támogatják Iránt, korlátozza a perzsa rezsim válaszlehetőségeit.

FOTÓ: GIL COHEN-MAGEN/AFP

Hasszán Naszrallah korábban magára csak mint „A Terroristára" hivatkozott. Halála a Hezbollah katonai szárnyának átmeneti gyengülését hozhatja

Ugyanakkor marad a kérdés, meddig megy el Izrael a Hezbollahval való leszámolásban? Izraeli és amerikai sajtóhírek szerint a múlt héten bejelentett libanoni szárazföldi offenzíva tervét nem vetették el, de egyelőre nincs egyetértés elindítása kapcsán. Izrael vezetése elutasította a múlt csütörtökön Joe Biden amerikai és Emmanuel Macron francia elnök által jegyzett, több ország, köztük az Európai Unió által is támogatott 21 napos tűzszüneti javaslatot a Hezbollahval. Név nélkül nyilatkozó amerikai tisztségviselők azonban több portálnak is azt állították, a diplomáciai egyeztetések Izrael és Libanon között zajlanak.

> A Hezbollah a hétvégén is naponta száz rakétát lőtt ki izraeli településekre, az első alkalommal célozva meg Jeruzsálemet is.

Nadzsib Mikati libanoni miniszterelnök nyilatkozatai is ezt támasztják alá. Mikati ugyanis azt mondta a Sky Newsnak: Libanonnak nincs más opciója a Hezbollah–Izrael közötti háború kapcsán, mint a diplomácia, és ő személyesen mindent megtesz a diplomáciai erőfeszítések folytatásáért. A kormányfő kiemelte: a libanoni hadsereg kész életbe léptetni az ENSZ 1701-es (a 2006-os Izrael–Hezbollah közötti háborút lezáró, a terrorcsoport miatt máig nem alkalmazott) határozatát. A hadsereg vezetése tegnap azzal a felhívással fordult a libanoni lakossághoz, hogy őrizzék meg a nemzeti egységet és ne engedjék magukat belerángatni olyan akciókba, amely a társadalmi békét veszélyeztetik, számolt be a CNN.

Ki veheti át Naszrallah helyét?

A 64 éves Hasszán Naszrallah likvidálása után Benjamin Netanjahu azt mondta, ő nem egy terrorista volt, hanem „a terrorista". Kétségtelen – Izrael számára ő jelentette a legnagyobb fenyegetést, hiszen a zsidó állam közvetlen szomszédságában a világ legerősebb fegyveres milíciáját vezette, amely Izrael felszámolására esküdött fel és Irán totális támogatását élvezte.

Naszrallah 1960-ban született Kelet-Bejrútban egy kilencgyermekes családban. Iráni támogatással 1982-ben jött létre a Hezbollah, amelynek egyik alapítója volt, 1992-ben lett a terrorcsoport vezetője. A Hezbollaht Naszrallah tette azzá, ami ma – a világ legerősebb milíciájává, a Közel-Kelet egyik legfélelmetesebb erejévé, a libanoni közéletet és politikát alapvetően befolyásoló tényezővé. Fegyveres szárnya erősebb, mint az ország reguláris hadereje, de Naszrallah talán legnagyobb eredménye az, hogy a Hezbollaht a polgárháború után beillesztette libanoni politikai életbe. A terrorcsoport így legitim párttá vált, amely demokratikus választásokon vesz részt és megkapja a választók jó részének támogatását.

FOTÓ: AHMAD AL-RUBAYE/AFP

Hivatalos közlés ugyan még nincs, de az izraeli és az arab sajtó egyaránt azt valószínűsíti, hogy az új vezető Naszrallah unokatestvére, Hászem Szafieddin lesz. Ő jelenleg is helyettes vezető, a Súra Tanács tagja. Az Arab News által felvázolt portré szerint Szafieddin 50–60 év közötti lehet és kísértetiesen hasonlít az anyag ágon rokon Naszrallahhoz. Ugyanakkor – az ideológiai mellett – szoros családi és vallási kötelék fűzi Iránhoz is. Ő maga a síiták „szent" városában, Komban tanult, fia az Iráni Forradalmi Gárda parancsnokának, a 2020 januárjában egy amerikai légicsapással Irak területén likvidált Kászem Szolejmáni lányát vette feleségül. Szafieddin nem él rejtőzködő életet, bár 2017-ben az Egyesült Államok és Szaúd-Arábia is terrorlistára tette.

Amal Szaad, a Cardiffi Egyetem Hezbollah- és Libanon-kutatója az Arab Newsnak azt mondta, évek óta Szafieddint tartják Naszrallah „legvalószínűbb utódjának". A következő vezetőnek ugyanis a maroknyi tagot számláló Súra Tanács tagjának és vallási személyiségnek kell lennie. Szafieddin mindennek eleget tesz, ő „a legerősebb jelölt".

Ukrajnai haditervek

HORVÁTH GÁBOR

A múlt héten kiderült, hogy senkinek sincs ukrajnai béketerve. Volodimir Zelenszkij elnök azzal utazott az Egyesült Államokba, hogy most aztán tényleg előterjeszti a sajátját. Mindenekelőtt ellátogatott a pennsylvaniai Scrantonba, ahol egy hadianyaggyárban kézjegyével látott el egy frissen elkészült 155 mm-es tüzérségi lőszert és kifejtette, hogy ilyenből nagyon sokra lenne szükségük. Azután felszólalt az ENSZ Közgyűlésében, ahol amellett érvelt, hogy a világnak segítenie kell élet-halál harcot vívó országát, majd találkozott Kamala Harris alelnökkel, a Demokrata Párt elnökjelöltjével és Joe Biden elnökkel is. Nyilatkozatai alapján egyértelmű, hogy béketerve voltaképpen haditerv: ha rajta múlik, a háborúnak majd akkor és csak úgy lehet vége, ha Ukrajna visszaszerzi elvesztett területeit.

Zelenszkij pénteken Donald Trumppal is találkozott, s ekkor mindenkinek egyértelművé vált, hogy utóbbinak sincs béketerve. Most is azt szajkózta, hogy ha megválasztják, egy nap alatt véget vet a háborúnak, de erre neki sem volna akár szemernyivel is nagyobb esélye, mint most Bidennek. Nyilván azt hiszi, elég felhívnia Vlagyimir Putyint, aki annyira szereti őt, hogy azonnal békét ajánl. Az orosz elnök azonban neki sem mondhatna mást, mint amit eddig: Ukrajna mondjon le területe egy részéről meg a támadó fegyvereiről, nyilvánítsa ki, hogy sosem lép be a NATO-ba, fogadja el, hogy visszaváltozik orosz befolyási övezetté és akkor, talán, tűzszünetet lehet hirdetni.

Béketerve speciel Putyinnak sincs. Az ő haditerve az, hogy sztálini (vagy, ha úgy jobban tetszik, hitleri) diktatúrája révén hadigazdaságra kényszeríti országát, s folytatja Ukrajna módszeres lerombolását, abban a reményben, hogy a Nyugat előbb dobja be a törülközőt, mintsem hogy alattvalói otthon rágyújtanak a Kremlt. Erre van is némi esélye, hiszen a demokráciákban időnként választásokat szoktak tartani, ahol, Oroszországgal ellentétben, a polgárok beleszólhatnak a politikába. Márpedig Oroszország nemcsak a hadianyaggyártásban hatékony, de a más országok közvéleményének befolyásolásában is rendkívül találékony. Lám, egyszer már hatalomba segítette Trumpot, hátha sikerül megint, ott van neki Orbán Viktor is, már csak Németországban kellene kicsit meglökni az AfD-t, meg Franciaországban Marine Le Pen Nemzeti Tömörülését és hipp-hopp, Ukrajna magára maradna. Legfeljebb a lengyelek, a baltiak és az északiak tartanának ki mellette, ami nem lenne elég.

A Nyugatnak sincs konkrét elképzelése arról, hogyan lehetne véget vetni a háborúnak. Csak az világos, hogy nem akarják Putyin győzelmét, de az nem, hogy mit akarnak helyette. Teljes győzelmet, azaz rendszerváltást Oroszországban vagy beérnék a Nyugat-Németország NATO-felvételekor 1955-ben alkalmazott formulával: most belép a kettészakított országnak az a része, amelyik erre képes, aztán majd meglátjuk, mikor csatlakozhat hozzá a másik, átmenetileg orosz kézen lévő rész.

A háború még évekig tartani fog, békére jelenleg semmi esély. Az esélyt csak valaminek (a nyugati demokráciának vagy a keleti diktatúrának) esetleg valakinek a vége hozhatná el.

CZENE GÁBOR

Kontraszt

Emlékszik még valaki arra a rendszerváltó liberális pártra, amelyik a Szabad Demokraták Szövetsége nevet viselte? Ha igen, akkor esetleg az is rémlik, milyen abszurd kirohanást intézett ellene majdnem húsz évvel ezelőtt, a KDNP küldöttgyűlésén az akkor éppen ellenzékben lévő Semjén Zsolt: „aki azt szeretné, hogy a tizenéves fia első szexuális tapasztalatait egy szakállas bácsitól szerezze, szavazzon nyugodtan az SZDSZ-re”.

Semjén úgy próbálta valami ocsmánysággal összemosni az SZDSZ-t, hogy azt a pártot nem rázták meg olyan botrányok, mint most a Magyar Katolikus Egyházat. A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye két papját megalapozottan gyanúsítják súlyos pedofil bűncselekmények elkövetésével, harmadik társuk, a Karmelitát és a Megafont is megáldó Bese Gergő pedig azzal vált szánalmasan nevetségessé, hogy kiderült róla, miközben az „LMBTQ-propaganda” ellen szónokolt, ő maga meleg szexpartik résztvevőjeként élvezte kettős életét.

Semjén úgy próbálta valami ocsmánysággal összemosni az SZDSZ-t, hogy azt a pártot nem rázták meg olyan botrányok, mint most a Magyar Katolikus Egyházat.

A klérusra vonatkozó általánosítás halvány szándéka nélkül nyugtázhatjuk: Semjén Zsolt irányt tévesztett, amikor azokat a bizonyos szakállas bácsikat az SZDSZ-ben, és nem a saját egyházában kereste.

A Keresztény Értelmiségiek Szövetsége nemrég tartott konferenciáján a KDNP-s miniszterelnök-helyettes menthetetlennek, visszataszítónak és botrányosnak nevezte a történteket. Hanem aztán, amikor a DK-s Vadai Ágnes érdeklődött Bese Gergő viselt dolgairól, hetykén visszakérdezett: „Miért tartozik ez rám?”

Elég nagy a kontraszt, nemcsak Semjén előző megnyilvánulásához, ahhoz képest is, ahogyan Beer Miklós reagált. A nyugalmazott váci püspök egyháza nevében bocsánatot kért azoktól, akik megbotránkoztak, és azoktól, akik fájdalmat szenvedtek el.

Semjén Zsolt katolikus ugyan, de nem egyházi méltóság, hanem kormányzati politikusként az egyház előretolt helyőrsége. Ezekben az ügyekben tőle nem várhatunk fennkölt szavakat. Ha már azonban fény derült arra is, hogy Bese Gergő éveken keresztül fizetést kapott a KDNP-től, legalább annyit mondhatna: sajnálom.

JEGYZET

Marnitz István

Ne szigetelj!

Anyáron építőipari vállalkozók ingyenes födémszigetelési ajánlatokkal kezdtek kilincselni a falvakban és a kertvárosokban. Sokan azt gondolhatták, ez túl szép, hogy igaz legyen és megint csak balekokat próbálnak így palira venni. Újságírók ugyanakkor kiderítették, hogy a lényeget illetően nincs itt semmiféle átverés, csupán a magyar valóság találkozott az EU piaci alapú környezetvédelmi ösztönzőivel. Derék brigádjaink ugyanis kiszagolták: a három éve, különösebb feltűnés nélkül futó, uniós hátterű Energiahatékonysági Kötelezettségi Rendszerben a födémszigeteléssel megszerezhető „hitelesített energiamegtakarítási tanúsítványok” a kivitelezés költségeinél jóval drágábban tehetők pénzzé. Nyolc óra alatt három födémmel számolva ez napi félmilliós haszon. Persze a pénzszagra megjelentek a hiénák is, akik a tanúsítványhoz szükséges fotó elkészülte után vitték magukkal az üveggyapotot is.

A kavarodásban mégis elveszni látszott a lényeg: a magyar kormány 14 évnyi szabotálása után, az uniós ösztönzők hatására, a hazai vállalkozók, napjában hármasával, elkezdték leszigetelni a lerobbant családi otthonokat, faragva nemcsak a háztartások, de az állam tetemes és felesleges rezsikiadásain is.

Mint tudjuk, Orbán az ilyet tartósan nem tűrheti. A közműhatóság gyorsan lépett is. De nem ám megtérülésjavító, esetleg alaposabb felújítást célzó ösztönözők beépítésével. Áh, az túl észszerű lett volna. Ehelyett drágább alapanyagok előírásával és más módon is lerontották a megtérülést. Szakértők szerint ez várhatóan vissza is veti a vállalkozók és a lakosság érdeklődését. Ismét helyreáll a rend: marad a kutyát se érdeklő házfelújítási kormányprogram, Orbán pedig tovább utalhatja ezer milliárdjainkat Putyin gázáért, amivel újból felfűthetjük és telefüstölhetjük a magyar utcákat.

Még szép.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

HA SZÜKSÉG LESZ RÁ, ÉN OTT LESZEK A CORVIN KÖZNÉL

Érti-e Orbán?

ATLANTISZ

BOD PÉTER

Hogy városi legenda vagy annál több, nem tudhatom. A történet valamit hozzátesz az elmúlt napokat felkavaró Orbán Balázs-féle kijelentéshez, ami szerint egy lehetséges orosz fegyveres támadás esetén nem kellene magát megvédenie Magyarországnak.

Aki egy kicsit is ismeri Benedek István élettörténetét, tudja, hogy Benedek Elek unokája és Benedek Marcell fia volt. Maga orvosként végzett, de ez utóbbival munkásságának csak töredékéről alkothatunk fogalmat. Még akkor is, ha 1957-ben megjelent Aranyketrec, egy elmegyógyosztály élete című kötete a szakmán kívül ismerté tette a pszichiátert. Élete kalandoktól sem volt mentes. A kötet megjelenésének évében az 1956-os forradalomban betöltött szerepe miatt internálták, bár abban kétségkívül a Kádár-rendszer nagyvonalúságának jelei érhetőek tetten, hogy ezt követően hagyták dolgozni. Szépíróként és lexikonszerkesztőként egymás után jelentek meg művei, és több tudományos ismeretterjesztő tévéműsor szerkesztésében és elkészítésében működött közre az állami – mert mi másban is – televízióban. Manapság ez nem fordulhatna elő – teszem hozzá, mielőtt egyenlőségjelent tennénk a Kádár- és a jelenlegi rezsim között.

Hogy mutassa, valamit ő is tud aprócska országunkról, az ’56-os forradalomról kezdett el beszélni, sajátos stílusban.

A francia kultúra és irodalom szeretetét alighanem apjától örökölte. Benedek Marcell több szakkönyve foglalkozik a francia irodalom egy-egy korszakával és szerzőjével, mellette olyan kiterjedt műfordítói tevékenységet végzett, hogy könnyebb volna felsorolni, kit nem fordított, mint akit ő szólaltatott meg magyarul. Ezek figyelembevételével sem sorolhatjuk a véletlenek kategóriájába, hogy apja és fia közösen fordították le Jean-Jacques Rousseau közel 800 oldalas, Vallomások című kötetét.

Benedek István, ha tehette, elutazott rajongva szeretett Franciaországába. Az alábbi eset Párizsban történt meg, amikor egy esti-éjszakai programról a szállodájába tartott. Taxit kellett hívni, ami nagy sokára befutott. A fél városon kellett átkocsikázni, így a mindig szívesen beszélgető pszichiáter-írónak volt módja és ideje diskurálni a vezetővel, aki maga is közlékeny lehetett. Miután utasa kérdésére válaszolva elmondta, hogy Magyarországról jött, a taxis nem Puskást, Czibort vagy Bozsikot kezdte el emlegetni, hogy mutassa, valamit ő is tud aprócska országunkról, hanem az ’56-os forradalomról kezdett el beszélni, sajátos stílusban.

Talán fociszeretete, talán az eredménycentrikussága miatt arra helyezte a maga értelmezésében a hangsúlyt, hogy páratlan és hősies dolgot vitték véghez a magyarok, de végül is vesztettek. Benedek igyekezett árnyalni a taxis egyoldalú megközelítését, több szempontot is felvetett a beszélgetésben miközben a teljesen kihalt párizsi utcákon robogtak. A magabiztos vitapartner azonban kötötte az ebet a karóhoz. Vereséget szenvedtek, legyőzték a magyarokat. Ez a lényeg – hangsúlyozta igaza biztos tudatában a taxis.

A kocsiból kiszálló Benedek mielőtt becsukta volna az ajtót, azt válaszolta: Lehet, hogy Önnek igaza van, de mi játszottunk szebben.

Nem tudhatom, mit érthet ebből a két Orbán.

Az ukrán zongora

CSILLAG ISTVÁN
közgazdász

(Magyar Péternek)

HOSSZÚ MENETELÉS

A Krím oroszok általi elfoglalása óta motoszkál bennem a kisördög, olvasva a mendemondákat, hogy az agresszor Putyin Ukrajna újrafelosztását tervezve felajánlotta volna a lengyeleknek Lvovot, a magyaroknak Kárpátalját, hogy előbb-utóbb eljutunk azokhoz az állampolgári kérelmekhez, amelyekben a „rászorulók" jogos igényeik kielégítésére „volt ukrán vagyonból" akarnának részesedni.

Ez már eléggé bejáratott módszer, hiszen Ungváry Krisztián könyvében idéz egy kérelmet: „Én, mint tanítónő eddig is nagy hiányát éreztem a hangszernek dalok és más egyebek betanításánál, de fizetésemből nem állt módomban venni. Ezért kérem, hogy az általuk lefoglalt volt zsidó zongorából részemre juttatni szíveskedjék." Hasonló tartalmú, 1944. június 9-én kelt kérelemre bukkantak Sulyok Tamás államelnök édesapjának, Sulyok Lászlónak a tollából, amelyben a székesfehérvári polgármesternek címezve azt írja: „méltóztassék az egyidejüleg kért párthelyiség berendezése céljára az elkobzott zsidóbútorokból megfelelő számú szekrényt, íróasztalt, székeket, írógépet, telefont, irodaberendezési tárgyakat szervezetünk részére juttatni."

A szeptemberben Strasbourgban lefolytatott szavazások alkalmával feltűnő volt, hogy a Tisza Párt által kiküldött magyar képviselők tartózkodtak akkor, amikor az állásfoglalás ellentétes volt a magyar kormány álláspontjával.

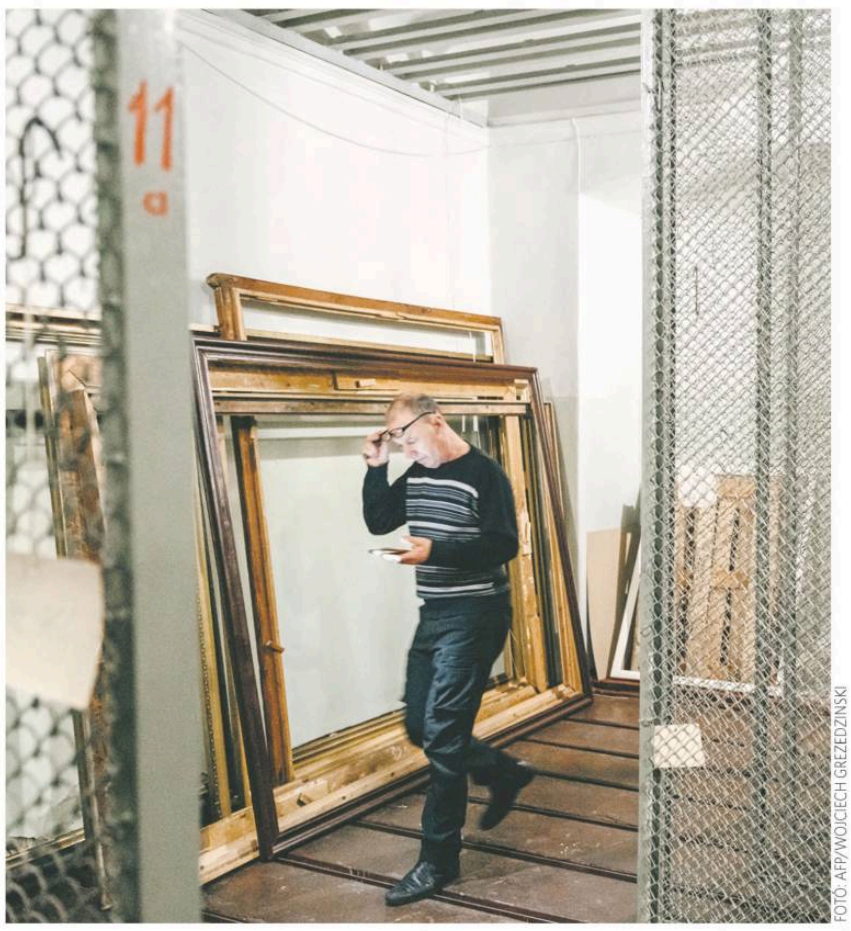

FOTÓ: AFP/WOJCIECH GRZEDZINSKI

A hullarabláshoz az öntőforma évtizedek óta készen van. A tusványosi beszédek bátorítása évtizede a fülünkbe cseng, látjuk a harcra lelkesítő, feltűzött szuronnyal rohamozó katonákról készült plakátokat: „Készüljetek! Készüljetek!". Eszünkbe sem jut eleinte, kitől kellene a volt ukrán zongorát igényelni.

A KIRABLÁSHOZ BRUTALITÁS KELL

Fel sem tűnt, hogy a vidéki kisváros kultúrtermében a meghívott előadó egy világhírű Steinway & Sons zongorán játszik. Amikor már a második vidéki hangversenyen is feltűnt egy értékes Bösendorfer zongora, akkor kezdtem gyanakodni, hogy talán nincs minden kisváros polgármesterének 20-30-50 milliója egy elismert márkás hangszer vásárlására, arra meg a legkevésbé gondoltam, hogy a lomizóktól lehet ilyet vásárolni. Az aukciós katalógusokban is megszaporodtak az ikonosztázok, ami arra utalt, hogy túlkínálat van a kulturális javakból.

Lehet, hogy még nem tartunk itt, de ha úgy lesz béke, ahogy a magyar vezér áhítja, akkor megérkezik a magyarok békéjének a jutalma. Az értékes hangszerek, a növekvő számban megjelent alkotások, meg a várhatóan finom stílusban megfogalmazott zongora- és irodaszer-igénylések csak méltó befejezését jelentik annak, amikor a békésen vacsorázó ukrán/zsidó/cigány családra rárúgják az ajtót, kihordatják velük a ház elé a gyerekágyat, az asztalt a székeket, végül a betörést vezénylő tiszt elteszi az iszákjába az asztalról a csinos vázát.

A finom stílusú igénylőnek azt sem kell tudnia, hogy kitől vették el a zongorát, sőt azt sem, hogy a zabrálást oroszok, csecsenek, esetleg mások hajtották-e végre, hiszen az orgazdák vezére minden nehézség nélkül lehet a finom stílusú öltönyben feszítő, a lovat nagyszerűen megülő magyar miniszter is, akit igazán mélyen aggaszt a „szlávok közötti háború", mert az a magyar gazdasági növekedést (is) veszélyezteti.

A várható jövőhöz igazán hasznos tájékozódási pont, hogy az Ukrajnába betört orosz csapatok hány múzeumot, iskolát fosztottak ki, de az is figyelemre méltó, ahogyan a katonai teherautókra pakolják a megszállt ukrán falu elhagyott házaiból a mosógépet, a fridzsidert, a mikrosütőt. Hadizsákmány. Nyilván Putyin ebédjét így melegítik, a piszkos ingét csak így tudják kimosni.

Ám vannak a kirablásnak igazán finom módjai. Ilyen, amikor a vonaton érkező, továbbutazni készülő menekülteket leszállítják a budapesti pályaudvarokon, hogy regisztrálhassák őket, majd megvetetik velük a helyjegyet a nemzetközi járatokra, jóllehet a vonatjegy az Unió döntése miatt ingyenes. A magyar határállomások állapota is messze alulmúlja a II. világháború végén végrehajtott deportálásokkor használt állomásokét: viszonylag elfogadható WC-ben csak pénzért lehet pisilni, vizet venni, kezet mosni a környező házakban. Az a csoda, hogy az ukrán–magyar határon (eddig) nem épült szögesdrót kerítés, amelynek költségét az uniós polgárokon vagy a megszerzett ukrán zongora értékesítéséből hajthatná be a magyar vezér.

NEM SZAVAZUNK MAGYARORSZÁG ELLEN

Az újonnan megalakult Európai Parlamentben, a szeptemberben Strasbourgban lefolytatott szavazások alkalmával feltűnő volt, hogy a Tisza Párt által kiküldött magyar képviselők tartózkodtak akkor, amikor az állásfoglalás ellentétes volt a magyar kormány álláspontjával. Így nem támogatták az Ukrajnának nyújtott támogatás növelését, és nem értettek egyet az elkobzott orosz tulajdonú értékek ukrajnai támogatásra fordításával.

Nyilván józan megfontolások (pl. magántulajdon védelme) is állhatnak a tartózkodó állásfoglalás hátterében, de legalább ennyire hangsúlyos (lehet?), hogy a Tisza Párt nem szavaz a magyar kormánnyal szemben.

Ez persze lehet józan, elsősorban taktikai megfontolás, annak érdekében, hogy ne vádolhassák őket „hazaárulással". De tudjuk, hogy a józanság azzal a veszett soviniszta rezsimmel szemben, amit a vezér csapata képvisel, semmire sem vezet. Ők nyilván folyamatosan árulással fogják vádolni Magyar Pétert és társait, hiszen a hullarabló magatartással szembeni minden erkölcsileg vállalható állásfoglalás a szemükben elfogadhatatlan. A megtámadott Ukrajna támogatását elutasító magyar kormányférfiak Putyin szekerét tolják; az orosz kapcsolatokat fenntartva, az orosz külügyminiszter kitüntetését elfogadva Putyin mellé álltak. Ha valaki „szláv népek közötti civakodásról" tud beszélni, az nagyszerűen világítja meg az ő és társai emberi méltóságot lebecsülő erkölcsi alacsonyságát.

Nem is a Putyin-zsoldos magyar vezér rosszallása az érdekes – mert az természetes –, hanem a Tisza Párt választói, akik nem biztos, hogy annyira kiforrott erkölcsi érzékkel rendelkeznek, hogy túllátnak a „ne bántsd a magyart" demagógián. Kérdés, hogy kell-e, lehet-e tanítani, nevelni a választókat, megértetni velük, hogy az emberiesség elleni bűncselekmények elkövetésének (akár csak hallgatólagos) támogatása maga is bűncselekmény. Kérdés, nem kell-e felhívni a figyelmet: nem érhet annyit egyetlen „ukrán zongora", egyetlen köbméter orosz gáz, hogy megismétlődjék a történelem.

Jóllehet, Magyar Péter messze van még attól, hogy a néhai magyar miniszterelnökhöz, Teleki Pálhoz hasonlóan lelkiismeretére hallgatva megírjon egy újabb levelet, de azt már világossá tette, hogy nem minden magyar egyforma. („A gazemberek oldalára álltunk – mert a mondvacsinált atrocitásokból egy szó sem igaz! Sem a magyarok ellen, de még a németek ellen sem! Hullarablók leszünk! A legpocsékabb nemzet. Nem tartottalak vissza. Bűnös vagyok.").

A magyar kormány „cserbenhagyásáról" lehet diskurálni, az emberi méltóság, a lelkiismeret elárulásához vezető út azonban nincs demagógiával kikövezve, és nincs jól látható akadályokkal lezárva. Hogy Magyar Péter választói megértsék, Magyarországot nem elég csupán csupa kisbetűkkel magyarnak megtartani, ahhoz csupa nagybetűvel kell egy olyan ország, amely a Szózat szerint a „népek hazája nagyvilág, / Hozzád bátran kiált!" Nem csak a hazát, az elrabolt ukrán gyerekeket, az ukrán zongorát is el lehet árulni és aki nem áll ezzel szembe, arról tudjuk, hogy „gyáva népnek nincs hazája."

LEGÉNY A GÁTON

Aki felismeri a pillanatot, hogy az ár házakat, életeket mos el, és ennek megakadályozásáért – még ha teátrálisan is, de – feltűri az inge ujját. Aki felismeri a pillanatot, és megméri az iszonytató hőség közepette a kórházi műtők és a főigazgatói irodák hőfokát. Aki kimegy pályaudvarokra, hogy megmutassa, hány vonat érkezik időben, és hányan kénytelenek emiatt gyereküket, szeretteiket magukra hagyni. Aki képes rá, hogy megmutassa, mi az, ami nem mehet így tovább, miközben a Kósa Lajosokat, Rogán Antalokat nevén nevezi, annak nem kell attól sem félnie, hogy amikor nem kér az ukrán zongoráról, sőt kiáll az ukrán gyerekek mellett, akkor nem fordult szembe a „ne bántsd a magyar" jelszóval. Éppen ellenkezőleg, azt mutatja, hogy Bándtól Kömörőig, Herenditől Pécsig azok a magyarok, akiknek a méltóságát védve lépett fel a zsarnokság, a titkos megfigyelés és a lopás ellen, egyetértenek, ha nem tolja tovább a magyar kormány szekerét.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

SZERINTEM

Tékozló

Mint mikor egy férfi a kocsmában vagy lovira költi a család pénzét, miközben a gyerekek nélkülöznek, úgy viselkedik Orbán is, amikor feleslegesen költekezik. Most épp egy irodaházat vesz NER-közeli építőktől állami pénzen, de meglepő és érthetetlen az is, hogy hitelezi a csádi államot. Ugyanakkor – beavatkozva más államok szuverenitásába – ugyancsak pénzbeli támogatást ad a bosnyák szerb szeparatista Dodiknak. A magyar kormányfőt nem zavarja, hogy hazánkban 3 millió ember a létminimumon vagy azalatt él, miközben feleslegesen terheli a rekordhiánnyal küszködő költségvetést.

MIKULÁS FERENC

Csád

Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter bejelentette, hogy európai uniós soros elnökségét adó országként támogatjuk Csádot az illegális migráció megállításában, így a kormány 200 millió eurós hitelt ad a mezőgazdaság és élelmiszeripar megerősítése érdekében. Csád a kormányunktól további 1 millió dollár értékben kap támogatást az egészségügyi ellátás javítása céljából. Az EU soros elnökség említése mese, hiszen a támogatás a magyar költségvetésből származik, nem beszélve arról, hogy a magyar kormány, miután nem változtatta meg az uniós jogba ütköző menekültügyi szabályozást, a hitellel azonos nagyságrendű, 200 milliós eurós büntetést kapott. Ugyanakkor a kormányhivatal a mintegy 150 millió forint tartozás miatt bezáratta az Iványi Gábor lelkész vezette egyház két fővárosi iskoláját. A csádi támogatás például többszázszorosan fedezte volna az elmaradást.

LADÁNYI ANDRÁS

Gyermekvédelem

Novák Katalin korábbi köztársasági elnök fél Délkelet-Ázsiát végigutazza, és azt hirdeti, hogy az általa képviselt civil szervezet a születésszámok csökkenését igyekszik világszerte növelni. Eközben több száz újszülött, akiket a kórházban hagytak a szüleik, idehaza arra vár, hogy befogadják őket a nevelőszülők. De mint tudjuk, az utóbbi idők jogszabályi intézkedései – no meg a korábbi botrányok okán is – a nevelőszülők létszáma erőteljesen csökken, nem utolsósorban azért, mert a kormány egy ostoba rendelettel és abból fakadó ostoba eljárással igyekszik a még megmaradt nevelőszülői hálózatot is kivégezni. Novák Katalin gondolt már esetleg arra, hogy az a több száz csecsemő, akit különböző okok, különböző egyéni körülmények, megoldhatatlan élethelyzetek miatt a magyar (nemzeti) kórházakban hagytak, milyen élet előtt áll? Kire fog nézni az a két vagy három hónapos csecsemő, amikor éppen fölé hajol valaki? Egy kórházi ápolóra? Nap mint nap más arcokat lát, de sosem azt, aki őérte felelősséget vállal. Kinek fogja meg ösztönösen a kicsi ujjaival a kezét? Nem szorul el a szíve, elnök asszony? Mert az enyém igen.

PETNEHÁZI ZSIGMOND MIKLÓS

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk:
olvasoilevel@nepszava.hu

Tengeralattjáró egy csésze kávéban

SPONTANEITÁS Bár Jón Kalman Stefánsson szerint a könyvek fontosak, a szerző nem annyira, a Könyvfesztivál díszvendégének személye tömegeket vonzott a Millenárison.

RÓNAY LILI

A Könyvfesztivál legkiemelkedőbb eseménye minden kétséget kizáróan Jón Kalman Stefánssonnak, a rendezvény idei díszvendégének pódiumbeszélgetése volt. – Tudják, Izlandon szinte teljesen ismeretlen vagyok – kezdte az író nevetve. – De a könyvek fontosak, a szerző nem annyira. – Ennek ellenére a helyszín nemcsak megtelt, de szó szerint túlcsordult az érdeklődőktől. Az emberek a színpad előtt két sorban a földön és a lépcsőkön ülve hallgatták Stefánssont, és még így is több százan rekedtek a termen kívül. Nekik a Facebookon, valamint külső hangszórókon át közvetítették az eseményt. A beszélgetést követő dedikáláson végtelen sorok kígyóztak hosszú órákon át.

Jón Kalman Stefánsson két vadonatúj kötete is erre az alkalomra jelent meg magyarul: a Sárga tengeralattjáró című regény, amit Patat Bence fordított, valamint válogatott verseit tartalmazó kötete, a Versek, amelyet magyarul Egyed Veronikának köszönhetően olvashatunk. Ezekből az eseményen Nagypál Gábor olvasott fel részleteket. Stefánsson Gyárfás Dorka kérdéseire válaszolva nem csupán az írásról, inspirációiról és személyes történeteiről beszélt, társadalomkritikai gondolkodását és humorát is megvillantotta. – Vicces dolog az írás, mert amikor írok, nem igazán van kontrollom afelett, mit csinálok – vallotta be. Ez a spontaneitás kísérte végig a már-már stand upba áthajló, mégis ritka őszinte beszélgetést.

A Sárga tengeralattjáró az író tizennegyedik prózakötete, részben egyfajta „szépirodalmi Beatles-hommage” – ahogy Csuhai István fogalmazott az Élet és Irodalomban –, részben pedig regény, amellyel Stefánsson már sokadjára tért vissza gyermekkori traumájához, édesanyja elvesztéséhez. Az író elárulta, a könyv ötlete mint derült égből a villámcsapás tört rá. – Egy másik könyv közepén jártam, egy történelmi regényben. Amikor ez az ötlet kopogtatni kezdett az ajtómon, nem akartam beengedni. De aztán hirtelen, amikor a kávémért nyúltam, ez a regény – a Sárga tengeralattjáró – benne volt a kávéban. Szó szerint ittam a rohadt regényt.

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

> Ha az emberségről írsz, ha a munkád valamilyen módon „tisztelgés" az emberiség előtt, akkor Putyin, Orbán vagy Donald Trump ellen írsz

A humor mögött azonban mély fájdalom is húzódik. Mesélte, a könyv részben a legkedvesebb barátjának is emléket állít, aki akkor halt bele az alkoholizmusba. – Valahol gyermeki remény volt bennem, hogy azáltal, hogy beleírom, megmenthetem őt, de természetesen nem sikerült. – Ám az író szerint az ilyen kivételes lelkek nem tűnnek el nyomtalanul, szellemük továbbra is jelen van. – És azt hiszem, láttam őt a budapesti könyvesboltokban, ahogy éppen a műanyag borítást szedi le a könyvekről – jegyezte meg tréfásan.

Stefánsson nem kerülte el a politikai vagy társadalmi kérdéseket. – Ha az emberségről írsz, ha a munkád valamilyen módon „tisztelgés” az emberiség előtt, akkor Putyin, Orbán vagy Donald Trump ellen írsz – jelentette ki. A Sárga tengeralattjáróban Putyin karaktere is megjelenik. – Meg akarja ölni Paul McCartney-t, mert ő mindent képvisel, amit Putyin gyűlöl... De szerencsére apám meg tudta menteni Paul McCartney életét.

Jón Kalman Stefánsson költőként indult, és ma főleg prózát ír. Elbeszélései líraian csengenek, és lírái inkább az elbeszélések stílusában születnek. – A harmadik verseskötetem megjelenése után húsz évig nem írtam verset, és szomorúan tapasztaltam, hogy egyszerűen nem jöttek. Mintha a próza ellopta volna a költészetet, és bosszúból a versek egyszerűen eltűntek – mesélte. – Aztán néhány évvel ezelőtt találkoztam a feleségemmel, és újra elkezdtem verseket írni. Amikor valaki olyannal találkozol, mint ő, és az életed gyökeresen megváltozik, akkor erősebb eszközre van szükség, mint a próza. És akkor hirtelen ismét verseket kezdtem írni.

> A költészet nemcsak azoknak tökéletes, akiknek nincs idejük, hanem azoknak is, akiknek rengeteg idejük van.

Az izlandi szerző a költészet erejéről és időtlenségéről is beszélt. – A vers az egyetlen szöveg, az egyetlen írás, ami elérhet az élettől a halál birodalmáig – mondta. És hogy olyan bizarr, hogy mi kevesen olvasunk verseket. Az emberek mindig is panaszkodtak arra, hogy nincs idejük olvasni. – Pedig hazamehetsz, és elolvashatsz egy verset, ami húsz másodpercig vagy egy percig tart. De az olyasmi, amire életed végéig emlékezni fogsz – tette hozzá. Szerinte a költészet nemcsak azoknak tökéletes, akiknek nincs idejük, hanem azoknak is, akiknek rengeteg idejük van.

Bár a közönség itta szavait, a beszélgetés során Stefánsson megosztotta, nem volt ez mindig így. Első verseskötetét saját maga adta ki, és biztos volt benne, hogy „felforgat majd mindent”. – Emlékszem, amikor semmi sem történt, semmi sem változott az első két verseskötetem megjelenése után. Ugyanolyan volt az időjárás, ugyanaz volt a kormány, Isten még mindig távol volt, és az alkohol ára még mindig olyan magas volt, mint korábban. Azt gondoltam, a verseim nem voltak elég jók – mondta nevetve. A csalódottság aztán egy éjszaka arra késztette, hogy az összes megmaradt példánytól megszabaduljon. – Volt úgy két-háromszáz példányom, és mindet kidobtam. Szóval egy sem maradt.

Az viszont nem kérdés, hogy legújabb művei a szemetes helyett az olvasók szívéhez közel foglalják majd el helyüket.

Mi is írunk, olvassatok!

SZOMSZÉDOK Körbeolvasás címmel nemzetközi műfordítói kerekasztalt tartottak a Goethe Intézet, a Magyar Műfordítók Egyesülete és a Bázis Egyesület szervezésében, amelyen alapvetően a környező országok irodalmainak kölcsönhatásairól esett szó, de a beszélgetés egészen a határon túli kultúráig, valamint az 1999-es Frankfurti Könyvvásárig terjedt. A résztvevők közül Mészáros Tünde és Deák Renáta szlovák–magyar műfordítók, Akos Doma magyar irodalmat fordít németre, a moderátor Nádori Lídia szakterülete a kortárs német próza, Hetényi Zsuzsa pedig oroszból és angolból fordít.

Ahogy a könyvfesztiválon sokadjára, úgy itt is előkerült, aránytalanul kevés fordítás készül a kis nyelvek irodalmából mondjuk angolra, miközben a kis nyelvek fordítói számtalan művet ültetnek át a saját nyelvükre. Nádori Lídia a beszélgetés elején fölvetette, olyan, mintha nem lenne rálátásunk, talán érdeklődésünk sem a szomszédos országok irodalma felé. Mészáros Tünde annyit kért a közönségtől, hogy gondolja át, az elmúlt egy-két év során hány könyvet olvasott a szomszédos országok íróitól. Akos Doma úgy reagált, érdemes lenne odafigyelnünk a mellettünk élő kultúrákra, mert a szomszédos országokkal egy nagy kulturális egységet alkotunk, sok-sok kulturális különbséggel. – Jóval több a közös bennünk, mint azt elsőre gondolnánk – fogalmazott.

Nádori Lídia: Mintha elszigetelnénk saját magunkat mindattól, ami a határainkon túl történik

A moderátor felvetette, hogy jelentős különbség van a magyarországi magyar olvasók, szakemberek, alkotók, műfordítók, kritikusok és a határon túlon élő irodalommal foglalkozó, az iránt érdeklődők között. – Az állításom az, hogy a határainkon túl élő magyarok, legyenek akár úgynevezett egyszerű olvasók vagy éppen szakmabeliek, egyaránt figyelnek a magyarországi kultúrára és azon országéra is, amelyben élnek. – Nádori Lídia szerint olyan, mintha elszigetelnénk saját magunkat mindattól, ami a határainkon túl történik. – Nagyon nagy tudatlanságban vagyunk szerintem a határon túli magyar irodalommal, illetve a határainkon túl élő emberekkel kapcsolatban úgy általában. Sokan nem is tudják, hogy a határon túl élnek emberek, akik magyarul beszélnek, és nem feltétlenül csak szavazógépeknek használják őket, hanem esetleg teljesen másképpen gondolkodnak kultúráról, politikáról – vélekedett.

Mészáros Tünde leszögezte, hogy csak a szlovákiai állapotokról tud beszélni. Szerinte egy egynyelvű szlovák közegben a magyar olvasó inkább a magyar nyelvű könyvekre fókuszál, de ha úgynevezett laikus olvasóról van szó, akkor tulajdonképpen inkább a zsánert keresi vagy a zsáneren belül egy adott szerzőt. – Van egy következő réteg, aki mondjuk nem szakmabeli, de figyeli az irodalmi újdonságokat is, mind a magyarországiakat, mind a szlovákiaiakat. Mert azt hiszem, hogy Szlovákiában van egy elég erős magyar liga ilyen szempontból, tehát vannak nagyon jó íróink, akik keresettek – válaszolt, hozzátéve, hogy az irodalmi újdonságokat figyelő réteg Szlovákiában is hasonlóan szűk, mint hazánkban.

> Szlovákiában van egy elég erős magyar írói liga.

Hetényi Zsuzsa elmondta: határozottan érzi, hogy a nyugat-európai könyvpiacon fokozódik az érdeklődés a kis nyelvek irodalma iránt. Ezzel szemben Nádori Lídia felvetette, hogy kifejezetten a magyar nyelvű irodalom iránt erőteljesen megcsappant az érdeklődés az elmúlt 20-25 évben. – 1999-ben Magyarország volt a Frankfurti Könyvvásár díszvendége, akkor volt egy nagy felfutása magyar irodalomnak, azóta hasonlót nem tapasztaltunk – mondta. Mire Akos Doma elmesélte: volt külföldi kiadó, amely egyenesen 50 magyar regényt fordíttatott le, akkor ismerte meg a világ Márait, még Krúdyt is fordítottak. Nem lehet örökké egy Frankfurti Könyvvásár díszvendégségéből élni. – Felmerül a kérdés: vajon a magyar irodalom és a magyar kultúra iránti érdeklődés megcsappanása, vagy akár az attól való elfordulásnak van-e bármi köze ahhoz, hogy milyen képe van a külvilágnak Magyarországról? – fogalmazott Nádori Lídia.

ROSZNÁKY EMMA

Dubajban díjazták a Liget-projektet – 700 ezer forintért

TITÁNIUM „A világ legjobb turisztikai fejlesztésének választották a Liget Budapest Projektet az International Travel Awards díjátadóján” – tudatta vasárnapi közleményében a Városliget Zrt. Mint írták: „az International Travel Awards történetében először fordult elő, hogy egy fejlesztés három díjat is elnyert. A Liget Budapest Projekt két kategóriában is első helyet szerzett: a világ legjobb turisztikai fejlesztése és Európa legjobb családbarát fejlesztése lett, a Magyar Zene Háza pedig az Európa legvonzóbb turisztikai attrakciója elismerést kapta meg a Dubajban tartott díjkiosztón.”

A díj súlya – illetve súlytalansága kapcsán – a 24.hu többek között arra emlékeztetett: „az International Travel Awards a dubaji Golden Tree Events LLC saját szervezésű eseményre, díjat pedig bárki alapíthat, még akkor is, ha a nevébe helyezi az International, a World, vagy a Best kifejezéseket. A díjat sosem hívták turisztikai Oscar-díjnak, vagyis hát épp azok, és épp akkor, akik a tavalyi World Travel Awards-ra is ugyanezt mondták. A három kategóriában való győzelem nyilvánvalóan jól hangzik, és ritka is, de bármelyik projektnek meglehet rá az esélye, ha kifizeti a nevezéshez szükséges Titanium csomag 1950 amerikai dolláros (mintegy 700 ezer forintos) árát, majd a mindössze 25 százalékban valódi szavazással, 10 százalékban pedig a látogatók Google- és Tripadvisor-értékelései, valamint a hivatalos oldal szépsége alapján eldöntött versenyben (ennek leírása itt olvasható) tényleg a legtöbb szavazatot kapja.” A portál azt is megjegyezte: „egy valóban fontos díj nem engedhetné meg magának, hogy egy grafikailag és tipográfiailag egyaránt ennyire széthullott hivatalos honlapja legyen.”

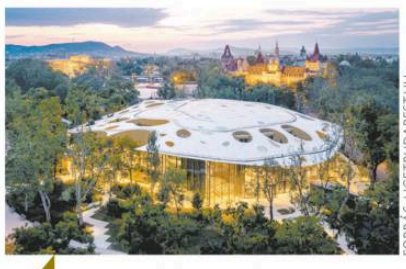

FORRÁS: LIGETBUDAPEST.HU

A Magyar Zene Háza nem először kapott pénzért nyújtott szolgáltatásra emlékeztető elismerést

A Liget Budapest Projekt nem először kap pénzért nyújtott szolgáltatásra emlékeztető díjat. Mint arról korábban a Népszava is beszámolt: 2019-ben „Európa legjobb középületének járó díját” nyerte el a Liget Budapest Projekt részeként megvalósuló Magyar Zene Háza az International Property Awardson, miközben az épület félkész állapotban sem volt, csak látványtervekben létezett, egy évvel korábban az International Property Awardson ugyanilyen elismerést kapott az új Néprajzi Múzeum is, miközben annak helyén akkoriban egy hatalmas gödör tátongott – és csak Európában „mindössze” harmincöt legjobbnak járó díjat osztottak ki az International Property Awards pályázatára jelentkezők közt.

A Titanium csomag kifizetésével bármely projekt nyerhet három díjat a dubaji Golden Tree Eventstől.

NÉPSZAVA

FOTÓ: THE COURTAULD GALLERY. ©/FERGUS CARMICHAEL

A Monet és London kamarakiállítás összesen 21 festményt tartalmaz

Százhúsz éves késéssel megvalósult álom

TÁRLAT Felsőfokú jelzőkkel értékelik a brit kritikusok a Monet és London, Temzei képek kiállítást, melyre elővételben már alig lehet jegyet foglalni.

R. HAHN VERONIKA
LONDON

A képzőművészeti szempontból csendesebb nyári hónapok után csúcsra járatással kezdődött meg az ősz Londonban. Röviddel egymás után két kasszasiker show nyílt meg a Trafalgar-téren és környékén, előbb a National Gallery Van Gogh: Költemények és szerelmesek, majd a Courtauld Gallery Monet és London címet viselő tárlata. E sorok írásakor majdnem minden jegy már elővételben elkelt. A pórul jártak abban bízhatnak, hogy mindkét múzeum nyitvatartási hosszabbításokkal igyekszik majd kielégíteni az igényeket, ahogy a Courtauld Gallery máris négy ilyen alkalmat hirdetett meg.

Monet-nak felbecsülhetetlen szerepe van abban, hogy Londont a világ egyik legvonzóbb modern metropoliszaként tartják számon. Amiről kevesebb szó esik, az az első, 1870–71 közötti tartózkodása Londonban, amikor egy, a Leicester Square-hez közeli szerény szobában lakott. A francia–orosz háború elől menekülve depressziós felesége és sírdogáló gyermeke miatt nehezen dolgozott, a Temzéről és a parkokról készült festményei közül egyet sem tudott eladni. Egy évvel a századforduló előtt már befutott mesterként tért vissza, és ezúttal a Savoyban foglalt el egy hatodik emeleti lakosztályt. Az impresszionizmus meghatározó, ünnepelt személyisége a következő években is visszajárt a Temze-parti luxusszállodába, hogy mint jelezte, „igazságot szolgáltasson” a folyó körüli fényhatásoknak és a ködnek, amit ma már inkább szmogként emlegetnek. 1900-ban és 1901-ben együttesen hónapokat töltött itt. 1901 márciusában megbetegedett és április elején vissza kellett térnie Franciaországba.

A Somerset House-ban székelő intézménynél alkalmasabb helyszínt nem lehetett volna találni Monet londoni termésének bemutatására, hiszen az 1921-es alapító, Samuel Courtauld, a dúsgazdag textilgyáros dinasztia sarja vállalta magára az impresszionizmust korábban elutasító britek ízlésének átformálását. Mecenatúrájának köszönhetően találhatók kiemelkedő Monet, Manet, Van Gogh, Gauguin és a stílust képviselő más szenzációs festmények a nevét viselő múzeumban és a National Galleryben egyaránt. A Monet és London kamarakiállítás összesen 21 festményt tartalmaz, de még érdekesebb, hogy három téma ismétlődik: a szállodai szobája erkélyéről nyugatról elé táruló Charing Cross vasúti híd, alatta, a keleti irányból kirajzolódó Waterloo híd és a Westminster-palota, a parlament épülete, amit viszont a szemközti St Thomas’ kórház által rendelkezésére bocsátott, máig meglévő balkonról kapott le.

FOTÓ: GRAND PALAIS RMN (MUSÉE D'ORSAY)/HERVÉ LEWANDOWSKI

A londoni Parlament, Naplemente (1904)

Szinte felfoghatatlan, hogy ez a lenyűgöző összeállítás teljességében még sosem mutatkozott be Londonban.

Monet módszere pályafutásának ebben a szakaszában az volt, hogy ugyanazt a látványt a nap és az évszak különböző részeiben eltérő időjárási viszonyok között örökítette meg. Csak vázlatok kerültek ki a Savoy szállodában a kezei közül, mindig Givernybe visszatérve fejezte be őket. Ez az oka annak, hogy a festményeken látható dátumok nem felelnek meg eredeti „születési” időpontjaiknak. Több mint nyolcvan képen dolgozott Londonban, de ezek közül csak harminchetet választott ki az 1904. május és június között megrendezett párizsi kiállítására. Néhányat a későbbi befejezés szándékával megtartott még, de a többi eltűnt, valószínűleg a mester maga semmisítette meg őket. Ahogy erről a sajtóbejáráson a kurátor, Karen Serres említést tett: Monet még 1910-ben is próbált eladni egy londoni képet, de nem segített, hogy amikor átnyújtotta a műkincskeresőnek, hozzátette, „vigyázat, még nedves”.

INFÓ

Monet and London. Views of the Thames. Courtauld Gallery, Somerset House (London WC2R 0RN). Nyitva: 2025. január 19-ig naponta 10 és 18 óra között. Belépti díj felnőtteknek: 16 font

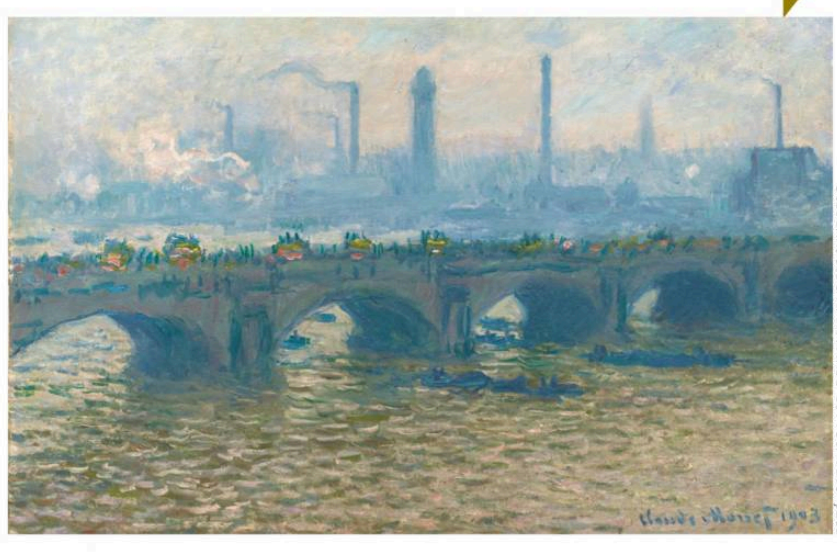

FOTÓ: ORDRUPGAARD, DENMARK/ANDERS SUNE BERG

Waterloo híd, Felhős nap (1903)

Szinte felfoghatatlan, hogy ez a lenyűgöző összeállítás teljességében még sosem mutatkozott be Londonban. Az említett 1904-es párizsi premier a Durand-Ruel Galériában átütő sikert aratott. Monet minden erőfeszítést megtett, hogy egy évvel később a brit főváros is vendégül láthassa a sorozatot, de a projekt nem valósult meg. Már csak azért sem, mert az addigra elkelt festmények tulajdonosai nem voltak hajlandók kikölcsönözni őket, ellentétben a most tapasztalható nagyvonalúsággal a világ vezető múzeumai és magángyűjtői részéről. A Courtauld Galéria így most 120 éves késéssel valósította meg Monet álmát, emlékeztetve a londoniakat és látogatóikat a városképet mindmáig meghatározó építmények egykori színvilágára, ráadásul alig 300 méterre a Savoy hoteltől.

Monet-t teljesen rabul ejtette a londoni köd kaleidoszkópja, de különösen annak – az ebben az időben a levegőben található kén nagymértékű koncentrációjából adódó – sárga változata. Ez különösen jól érzékelhető az 1903-as keltezésű Charing Cross Bridge című festményen, ahol még rózsaszín és lila tónusokkal is kiegészül. Érdekes tény, hogy ezt a festményt 1949-ben egy irodalmi ügynök Winston Churchillnek, addigra az ellenzék vezérének ajándékozta, abban a reményben, hogy intézkedni fog a Westminstert „rejtélyes homályba burkoló természeti jelenség” megszüntetéséről. A Waterloo Bridge, Sunlight Effect, Fényhatás (1903) arról tanúskodik, micsoda forgalom és ipari tevékenység zajlott a Temzén és partjain. Hosszú tutajok, középen egy gőzhajó, a távolban gyárépületek füstölgő kéményei idézik fel a világ akkori legnépesebb városának ipari valóságát.

A parlamentről készült hét festményen a Westminster-palota hét nagyon különböző színvilágban jelenik meg. Az 1904-es Naplemente alcíműn például az épület nagystílűségét Monet úgy domborítja ki, hogy a sötét, drámai sziluettet okkersárga színű ködöl párosítja. Ez volt a temzei sorozat első darabja, amely közgyűjteményben kötött ki, a németországi Krefeld Vilmos Császár Múzeumának igazgatója vásárolta meg.

Az elragadtatott kritikusok egyike, Laura Freeman (The Times) párás tekintettel lépett ki a Courtauld-ból, azt kívánva: bár olyan varázslatos lenne a város, mint egy Monet-festményen!

Aratás egész évben

CSILLAGVÁROS A „mesterséges” nem biztos, hogy rossz. Sőt, számtalan előnye van annak, ha a növénytermesztés sikerét nem bízzuk a természet szeszélyére.

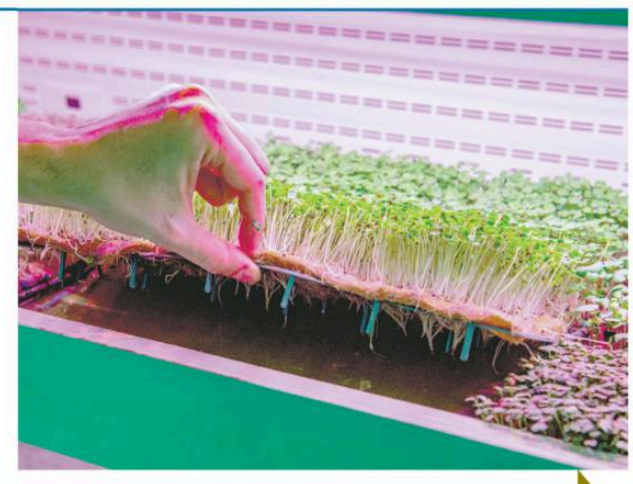

A növények tápanyagtartalma egyenletes és egységes

KUKLAI KATALIN

Az már teljesen megszokott látvány, hogy a nagyobb élelmiszerüzletekben helyben sütik a pékárukat. Néhány országban azonban már friss zöldségeket is betakaríthatnak a vevők a boltokban. A SweGreen cég Németországban és Svédországban állított fel olyan „szekrényeket”, amelyekben akár százféle növényt lehet nevelni. A leginkább talán egy akváriumra emlékeztető szerkezetben kínálják a salátákat, fűszernövényeket.

A hazai Csillagváros vertikális farm ügyvezető igazgatója, Valent Petra és Csulik Gergely fejlesztőmérnök jól ismeri a svéd modellt, ők is hasonló módszerekkel folytatják a magyarországi kísérleteket, hogy feltérképezzék a hidroponikus termesztési mód előnyeit, hátrányait, elterjesztésének lehetőségeit. (A hidropónia a növénytermesztés azon módja, amely tápfolyadék használatával működik.) Jelenleg egy 400 négyzetméteres volt gyárépület ad otthont a munkájuknak, de már tervezik a terjeszkedést és a költözést.

Merthogy egyelőre vannak ellenérzések az emberekben a hidroponikus termesztési móddal szemben. Mondják: ez természetellenes, hiszen a növények nem talajban nőnek, nem a nap süti, nem az eső áztatja őket. Ez egyébként igaz is. És éppen ez az óriási előnye ennek a rendszernek: mivel a növények nincsenek kitéve az időjárás szeszélyének, pontosan a számukra szükséges mennyiséget kapják mindenből – vízből, tápanyagokból, fényből –, így rövidebb idő alatt képesek elérni a fogyaszthatóságot. Ráadásul míg szabad földön erősen korlátozott az időszak, amikor növényeket termeszthetünk, a növénygyárban 12 hónapon keresztül folyamatosan, néhány hetente lehet betakarítani. Ezzel kiküszöbölhető a szezonalitás. Eközben gyakorlatilag sem a kártevők, sem a növénybetegségek nem veszélyeztetik az állományt – bár ehhez nagyon szigorú higiéniai előírásokat kell betartani, nem lehet csak úgy bárkinek az utcáról bemászkálni a termesztőkamrákba. Mi is csak kívülről, ablakon keresztül szemlélhetjük a polcokon sorakozó zöldeket, amelyek egyébként szemmel láthatóan majd kicsattannak az egészségtől, gyönyörűek, egységesek, mind ugyanolyan fejlettek, frissek, étvágygerjesztők.

Számítógép segítségével folyamatosan monitorozzák a paramétereket, és beállítják a növények számára optimális hőmérsékletet, a nedvességtartalmat, a víz- és tápanyag-adagolást, a ventilátorokat, a fényt

A rendszer működése során számítógép segítségével folyamatosan monitorozzák a paramétereket, és beállítják a növények számára optimális hőmérsékletet, a nedvességtartalmat, a víz- és tápanyag-adagolást, a ventilátorokat, a fényt. Csulik Gergely azt is megmutatta, hogy például világításnál a különböző hullámhosszú fényeket külön-külön lehet állítani, hogy végül a növény fejlődése szempontjából legkedvezőbb összetételű legyen, ugyanakkor a dolgozók szemét se bántsa. Hozzátette: a két, egymás mellett lévő polcon képesek különböző paramétereket is beállítani, a különböző fejlődési fázisban lévő növények igényeihez igazodva. „Az egyik polcon április van, a másikon május” – foglalta össze leegyszerűsítve az egyébként eléggé bonyolult technológia lényegét.

A vertikális farmok szintén óriási előnye a víztakarékosság. „A szabadföldi termesztésben például egy fej saláta előállításához körülbelül 120 liter vízre van szükség. Egy high-tech üvegházban ez 15 liter, nálunk pedig, ha engem kérdeznek, akkor egy litert mondok, Gergő másfelet, mert ő a takarításhoz használt vizet is beleszámolja” – világított rá Valent Petra az elképesztő különbségre. Hozzátette: ez a termesztési mód teljesen vegyszermentes is, és mivel mindenből a legjobbat kapják a növények, a tápanyagtartalmuk is egyenletes, megbízhatóan egységes, nem ingadozó, mint egy szabadföldi termesztés esetében, ahol ez teljesen kiszámíthatatlan annak függvényében, hogy éppen mennyi napfényt és csapadékot kapnak. Ez pedig nemcsak a zöldség- és fűszernövények esetében fontos, hanem különösen a gyógynövényeknél, úgyhogy ezek termesztésében is várható az előretörése.

A hidropónia a növénytermesztés azon módja, amely nem talaj közvetítésével, hanem tápfolyadék használatával működik.

FOTÓK: TÓTH ÁDÁM

De nem szabad elhallgatni a növénygyárak hátrányát: magas az energiaigényük. Svédországban, az energiamixben jóval magasabb a megújulók részaránya, körülbelül a hetedébe kerül az áram, mint Magyarországon, ezért ott jobban megéri a hidroponikus termesztés. Nálunk egyelőre ez az egyik legfontosabb tényező, ami megdrágítja az így előállított termékeket.

Annak érdekében, hogy az emberekkel megismertessék ezeket a növényeket, októberben minden pénteken és szombaton Budapesten, a Fény utcai piacon tartanak kóstolót. Itt be is mutatják, el is mesélik, hogyan folyik a termesztés, hogy a vásárlók közelebb kerüljenek ehhez, elfogadják a hidroponikus módszert, és megértsék: ezek a növények ugyanolyan egészségesek, mint a szántóföldön termesztettek.

A kínálatban egyelőre salátafélék és fűszernövények szerepelnek, de kísérleteztek már céklával, eperrel is, és most az egyik komoly tervük a wasabi. Erre ugyanis óriási az igény, és mivel eredetileg is folyók mellett termesztik a növényt, az garantáltan jól érezné magát a vertikális farmon.

Lehunyta kék szemét

GYÁSZ „Dr. Karsai Dániel András vagyok, 46 éves, ügyvéd, alkotmányjogász. Valamint halálos beteg. (...) Személyes és szakmai véleményem szerint az életvégi döntések meghozatalának teljes magyarországi tilalma alapvető emberi jogaimat sérti, így különösen az emberi méltóságból fakadó önrendelkezési jogot, az embertelen, megalázó bánásmód tilalmát és a világnézeti meggyőződés szabad megválasztásához való jogot. Minthogy Magyarországon ezen jogsérelem orvoslására jogi út nem áll rendelkezésre, a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához fordultam. A konkrét, személyes ügyemet arra szeretném használni, hogy az életvégi döntések rendkívül nehéz és érthetően megosztó témájában értelmes, a különböző álláspontokat maximálisan tiszteletben tartó párbeszédet indítsak. Ezen párbeszéd lefolytatásához mindenkinek nagyon szívesen állok rendelkezésére.”

2023. szeptember 27-én ezekkel a szavakkal robbant be az életembe, az életünkbe, a köztudatba Karsai Dániel és az eutanázia ügye. Korábban is hallottunk persze a kegyes halálról, sutyorgás szintjén felmerült olykor-olykor, főleg, ha kiderült, hogy a világon valahol egy „fekete angyal” önhatalmúlag segített megszabadulni a végső szenvedéstől a gyógyíthatatlan betegeknek, azonban ez olyan tabutéma volt, amit igazából senki nem mert feszegetni. És akkor jött egy ember, aki elénk állt, és azt mondta: ez így nincs rendben. Erről a témáról márpedig beszélni kell. Higgadtan, objektív érvekkel alátámasztva, törvényesen megteremteni annak a lehetőségét, hogy ha már arról nem hozhattunk döntést, hogy a világra jöjjünk, legalább a távozásunk méltó módjáról szabadon rendelkezhessünk.

Pár nap múlva, szinte napra pontosan egy évvel ezelőtt találkoztam vele először. Már a sokadik újságíró voltam, akit fogadott a lakásán, gondolom, mindenki nagyjából ugyanazokat a kérdéseket tette fel, én is megkaptam ugyanazokat a válaszokat (ekkor még elég jól tudott beszélni, bár már megkezdődött a fizikai leromlása). Kissé feszélyezett is voltam, fogalmam sem volt, hogyan viselkedjek vele, mi a helyes ebben a helyzetben. Aztán egy válaszára visszakérdezve kiderült, hogy hisz a reinkarnációban, utazott már vissza az előző életébe, és mosolyogva el is mesélte, hogyan élt pár évszázaddal ezelőtt. Talán akkor tört meg picit a jég közöttünk...

Az igazi változást azonban november végén hozta meg az a sajtótájékoztató, ahol a sorstársaival közösen jelent meg. Skripeg Béla és Dunavölgyi Erzsébet (azóta ő is elhunyt – a szerk.) ALS-beteg, valamint a szklerózis multiplexben szenvedő Giovanni Moni és férje, Haubert Péter is benyújtotta a kérelmét az EJEB-hez, hogy engedélyezzék számukra az életvégi döntés meghozatalát. Korábban Karsai azt mondta: szándékosan igyekszik kerülni a kapcsolatot a sorstársaival, nem akarja előre látni, mi vár rá. Ott, a Katona József Színház előcsarnokában viszont átszakadt a gát. Ahogy az érintettek sorra elmesélték a történetüket, egy emberként zokogott beteg és újságíró, és ez az elképesztő katarzis összekovácsolta ezt a kis csapatot.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

1977–2024

Néztem őket, ahogy a hivatalos program után egymás mellé gurultak a kerekesszékükkel, és elkezdtek beszélgetni. Olyan intim pillanat volt, amit nem lehetett ostoba újságírói kérdésekkel megzavarni. Ők – és csakis ők – értették egymást, hiszen ugyanazon mentek keresztül. Talán Dani is ott és akkor értette meg igazán, hogy ez az ügy jócskán túlmutat az ő személyes sorsán, itt valami sokkal többről van szó.

Szinte minden hónapban találkoztam vele, és láttam, hogyan sorvad el a teste, miközben az elméje megmaradt ugyanolyan briliánsnak. Megdöbbentő méltósággal, humorral és intelligenciával kezelte az állapotával járó változásokat, és bár a Facebookon gyakran fogalmazott meg éles kritikákat a kormánnyal szemben, ezt mindig elegánsan tette, sosem süllyedt le azok szintjére, akik semmibe vették őt, átnéztek rajta, és ellehetetlenítették az ügyet, amiért harcolt. Billie Eilish The End of the World című számának sorai jutottak eszembe:

„If the end of the world was near
Where would you choose to be?
If there was five more minutes of air
Would you panic and hide
Or run for your life.”

(Ha közeledne a világ vége / Hogyan döntenél, mit tennél? / Ha már csak ötpercnyi levegőd lenne / Pánikban elrejtőznél / Vagy rohannál az életedért?)

Dani harcolt. Az utolsó leheletéig. Az ő harca 2024. szeptember 28-án, szombaton este véget ért – ezen a fizikai síkon. A szellemet azonban, amit kiszabadított a palackból, már nem lehet, nem szabad visszagyömöszölni a szűk, sötét, zárt börtönébe. Ez viszont már a mi felelősségünk: folytatni a küzdelmét. Mindannyiunkért.

KUKLAI KATALIN

LAPSZÉL

Kiss nagy eredménye

Címét megvédve hatodszor Európa-bajnok Kiss Norbert: a magyar sofőr azzal biztosította be elsőségét, hogy tegnap Le Mans-ban megnyerte az első futamot. A szombathelyi pilóta szombaton megnyerte az időmérőt, majd az első futamban magabiztos rajt–cél győzelmet aratott. A részben fordított rajtrácsos második futamban a 39 éves magyar versenyző negyedik lett. Kiss Norbert sorozatban negyedszer, összességében hatodszor nyerte meg az Eb-t. MTI

Pogacar: mesterhármas

FOTÓ: FABRICE COFFRINI/AFP

A szlovén Tadej Pogacar nyerte az országúti mezőnyverseny világbajnoki címét, miután a svájci viadal 274 kilométeres távján egy 100 km-es szökéssel elsőként ért célba. A 24 éves versenyző e sikerrel az idén megcsinálta a mesterhármast, korábban győzött a Girón és a Touron is – hasonlóra korábban csak a belga Eddy Merckx (1974) és az ír Stephen Roche (1987) volt képes. A legjobb magyarként Valter Attila 27. lett. Az ezüstöt az ausztrál Ben O'Connor, a bronzot Van der Poel szerezte meg. Szombaton a női mezőnyversenyen a belga Lotte Kopecky megvédte címét, míg Vas Blanka a 10. lett. NÉPSZAVA

Döntetlen a rangadón

1-1-es döntetlennel zárult a német labdarúgó-bajnokság 5. fordulójának csúcsrangadója: München fogadta a Bayern az előző kiírást veretlenül megnyerő Bayer Leverkusent. A bajorok Robert Andrich révén szereztek vezetést, ám még a szünet előtt a 20 éves védekező középpályás, Aleksandar Pavlović hatalmas átlövéssel egyenlített. Gulácsi Péter és Orban Willi végig pályán volt a Lipcsében, amely 4-0-ra verte az Augsburgot. NÉPSZAVA

Kikapott a Barcelona

FOTÓ: JOSE BRETON/AFP

Elszenvedte szezonbeli első vereséget a bajnokságban is a Barcelona: a házigazda Osasuna 4-2-re verte. Lamine Yamal a hajrában szépített, a 17 éves támadó az egyetlen Európa öt legjobb bajnokságában, aki 5-5 gólnál és asszisztnál jár. A gárda így is őrzi első helyét. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

FIGYELEM! Készpénzért vásárolunk könyveket, festményeket, bundákat, öltönyöket, Zinger varrógépet, karórákat, porcelánokat, ezüsttárgyakat, pénzérmét, arany ékszereket, teljes hagyatékot. Üzlet: 2. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 25. Tel.: 06-1/488-7910, 06-20/334-9091.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com

Rossi és a politikai aktivizmus

MAGYARFOCIKA Az NB I 9. fordulóját háttérbe taszította a tény: Marco Rossi szövetségi kapitány politikai vitát generált.

FOTÓ: GERZSENYI GABRIELLA FACEBOOK-OLDALA

Marco Rossi nem tudta, hogy a Tisza párt képviselőivel fotózkodott

VINCZE ATTILA

Előszeretettel és rendszeresen fotózkodik a miniszterelnök a szövetségi kapitánnyal, ami legalábbis mutatja, hogy mit tekint igazán a szívügyének, mivel pedagógus vagy orvos ritkábban érdemli ki ezt a kegyet. És Marco Rossi sem emelt eddig szót az ellen, hogy az őt övező dicsfényből igyekszik a kormányfő vagy a kormányzat magára irányítani néhány fénynyalábot. Még az is előfordult, hogy a válogatott öltözőjében megjelent a miniszterelnök, mint mondta, nem tanácsot adott, hanem gratulált. Mindenesetre a szövetségi kapitány a sportnapilapban elhatárolódott attól, hogy a repülőtéren néhány Tisza-párti Európa-parlamenti képviselő egy közös fotót készített vele, s egyikük közösségi oldalán utóbb azt írta a kép alá, hogy: „Labdáról labdára visszavesszük a hazánkat, a sportunkat, a focinkat! Hajrá, Magyarország!"

Rossi Nemzeti Sportban megjelent közlése szerint a történet előzménye ez volt: „Néhány utas tegnap arra kért, hogy készítsünk közös fotót, mint sok más alkalommal. Nem ismertem őket, és nem adtam rá engedélyt, hogy a képet politikai üzenethez használják. Természetesen nem szeretnék bevonódni semmilyen politikai vitába, sőt általában is elmondhatom, hogy csak azért járulok hozzá az ilyen képek közzétételéhez a közösségi médiában, hogy aki posztolja vagy látja, a kedvét lelje benne, tegnap is így történt."

Az állami sportnapilap erre megállapította, hogy Rossi engedélye nélkül politizáltak a kapitánnyal, és a tiszás képaláírás „sokak számára azt is sugallhatja, hogy a magyar labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya a baloldali párt aktivistája lett".

Ezek szerint akkor Marco Rossi a jobboldali párt aktivistája volt, amikor a miniszterelnök pózolt vele, ami eddig sajnálatosan nem érte el az állami lap ingerküszöbét, de sebaj: mostantól akkor a miniszterelnök is jól meggondolja majd, hogy mikor fényképezkedik a Rossival, mert különben nyilván jön az öles cím: „Az engedélye nélkül politizáltak a kapitánnyal."

FORRÁS: SZIJJÁRTÓ PÉTER FACEBOOK-VIDEÓ

Szijjártó Péter és párttársa, Gyürk András

FORRÁS: NÉMETH SZILÁRD FACEBOOK-OLDALA

Németh Szilárdnak is van közös fotója a trénerrel

FORRÁS: ORBÁN VIKTOR FACEBOOK-OLDALA

A miniszterelnök Facebook-oldala: Rossival és Cosimo Inguscióval

FOTÓ: MTI/MOHAI BALÁZS

Kubatov Gábor előszeretettel keveri FTC-elnöki és fideszes feladatait

Saldanha jött, és triplázott

NB I. Elképesztő csúcsrangadóként harangozta be a honi labdarúgó-élvonal két éllovasának, a Felcsútnak és a 9. fordulót megelőzően második Ferencvárosnak a találkozóját a propagandamédia. Ami a Fideszhez köthető, az kiváló, hovatovább: tökéletes. Bár azt nehéz eldönteni, miként lenne érzelmileg magával ragadó két olyan magyar együttes meccse, amelynek kezdőjében 17 légiós szerepel, s végül 22 „bevándorló" lép pályára. Csereként beállt egyikük lett a hős: a brazil Saldanha bő negyedóra alatt triplázott.

Egyébként az újoncok jó hétvégét zártak: a Nyíregyháza négy vereség után első idegenbeli sikerét aratta. A Kecskemét a fiaskóval visszacsúszott a sereghajtó pozícióba, mivel a Győr 0-0-s döntetlent játszott Újpesten. Ahol a 77. percben játékvezetőt kellett cserélni, Csonka Bence meghúzódott. Már Kárpály Mihály fújta a sípot, amikor az újpesti Karamoko megelégelte a győri időhúzását, ölben vitte le a pályáról az ellenfél hátvédjét, Luciano Verát, aki a 89. percben épp akkor kapott görcsöt, amikor le akarták cserélni. Paprikás volt a DVSC és az MTK ötgólos összecsapása, amely Varju kiállítása ellenére vendégsikert hozott. NÉPSZAVA

FORRÁS: FRADI.HU

A Ferencváros brazil támadója a 63. percben állt be, két minutummal később már eredményes volt

Az állás

1. FTC	6	6	0	0	12-2	18
2. Felcsút	7	5	0	2	12-8	15
3. Paks	7	4	1	2	12-11	13
4. MTK	7	4	–	3	10-8	12
5. DVTK	8	3	3	2	7- 8	12
6. Újpest	8	3	2	3	12- 7	11
7. Nyíregyháza	8	3	1	4	13-16	10
8. Fehérvár	8	2	3	3	10-14	9
9. DVSC	7	2	1	4	11-12	7
10. ZTE	7	2	1	4	9-11	7
11. Győr	7	1	2	4	5-10	5
12. Kecskemét	8	1	2	5	5-11	5

Eredmények, 9. forduló

Újpest–Győr 0-0
Szusza Ferenc Stadion, 7120 néző. Jv.: Csonka (Káprály, 77.).

DVTK–ZTE 2-1
DVTK Stadion, 4107 néző. Jv.: Antal.
Gól: Rakonjac (10.), Szatmári (68.), ill. Mim (55.).

Kecskemét–Nyíregyháza 0-2
Kecskemét, 1413 néző. Jv.: Derdák.
Gól: Kovácsréti (27.), Navratil (42.).

DVSC–MTK 2-3
Debrecen, 2321 néző. Jv.: Pintér.
Gól: Kocsis D. (41.), Szűcs (76.), ill. Jurina (33.), Bognár (59.), Hej (86.).
Kiállítva: Varju (81. – MTK).

Fehérvár–Paks 1-2
Fehérvár, 3079 néző. Jv.: Karakó.
Gól: Holender (45.), ill. Ötvös (75. – 11-esből), Windecker (96.).

FTC–Felcsút 3-0
Groupama Aréna, 11 767 néző. Jv.: Bogár
Gól: Saldanha (65., 77., 82.).

Messi megint meglőtte a magáét

Bombagólt szerzett Lionel Messi: a tengerentúli labdarúgó-bajnokság (MLS) 31. fordulójában az argentin világbajnok cirka 20 méterrel lőtt laposan a Charlotte kapujába, így végzett az Inter Miami 1-1-re Floridában. A pontvesztés dacára David Beckham csapata nyolc ponttal vezeti a keleti főcsoportot. NÉPSZAVA

Két évet kaphat

Benyújtotta fellebbezését a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség a Nemzetközi Sportdöntőbírósághoz Jannik Sinner ügyében. Az olasz játékos tavasszal pozitív mintát produkált, ám elfogadták a magyarázatot, hogy a masszőre kezéről került a szervezetébe a tiltott szer. NÉPSZAVA

Félidei show a vb-döntőn

Megállapodott a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) és a Global Citizen, így a következő vb fináléjában (2026. július 19., New York) Super Bowl-féle félidei show-t prezentálnak. A GC a világ éhezésének felszámolására hívja fel a figyelmet. NÉPSZAVA

Szoboszlaiék a tabella élén

PREMIER LEAGUE Szoboszlai helyzetén problémázik az angol sajtó a liga 6. fordulója után, noha a magyar válogatott csapata, a Liverpool átvette a vezetést. Közben Cole Palmer (Chelsea) történelmet írt a Brighton ellen.

R. HAHN VERONIKA
LONDON

A hétvégi kör újabb bizonyítéka volt annak, hogy az angol bajnokság nyújtotta izgalommal kevés liga ér fel. Szombat késő délután lépett pályára Szoboszlai Dominik csapata, amely a szezonban eddig vergődő Wolvest kereste fel. A két együttes közötti különbség ellenére a „vörösök” csak az első félidő hosszabbításában jutottak előnyhöz, miután korábban Sam Johnstone többször is imponálóan hárította a vendégek helyzeteit, köztük éppen a magyar válogatott csapatkapitányának óriási lehetőségét. Szoboszlai így ebben a kiírásban továbbra sem iratkozott még fel a góllistára. Az angol sajtó egyöntetűen értetlenkedik, miként tudta kihagyni a kihagyhatatlant, s megint kiemeli: Arne Slot a kapuhoz közelebb szerepelteti elődjénél, Jürgen Kloppnál, ám támadó középpályásként gólerősebb játékot várnak tőle.

„A centiméterek játéka, de a legfontosabb: a három megszerzett pont!” – írta Instagram-oldalára Szoboszlai.

A vezetést egyébként Ibrahima Konaté szerezte meg fejesből, ám az előny nem sokkal a fordulás után el is tűnt: Rayan Ait-Nouri a semmiből egyenlített. A látogatók szerencsére köztük volt legmegbízhatóbb játékosuk, Mohamed Szalah, aki öt perccel később magabiztosan vágta a hálóba a Nelson Semedo Jotával szembeni szabálytalansága miatt megítélt, vitathatatlan büntetőt.

A 2-1-es győzelemmel a listavezetés dicsősége is járt, mint ahogy a Wolverhampton Wanderers ötödik veresége elkerülhetetlenül megkérdőjelezheti Gary O’Neil vezetőedző jövőjét. A Pool új, holland trénere szerényen kezeli a történteket. Slot szerint „sokat segített a szezonkezdést megelőző felkészülés, mert a játékosok elkezdtek hinni magukban”.

„Szeretek a realitások talaján maradni. Jürgen (Klopp) fantasztikus munkát végzett. Meg kell mutatnunk, hogy mind a hazai színtéren, mind a Bajnokok Ligájában helyt tudunk állni” – rögzítette a holland szakember.

A Mersey-parti csapat előkelő pozíciójához a Manchester City újabb pontvesztése szükségeltetett. A „világoskékek” a St. James’ Parkban, a Newcastle-nél vizitáltak. Pep Guardiolának a szezon végéig le kellett mondania kulcsjátékosa, Rodri szerepeltetéséről, aki egy héttel korábban elülső keresztszalag-sérülést szenvedett, és azóta Spanyolországban meg is műtötték.

A középpályás fontosságát aláhúzza az a statisztika, mely szerint a City 50 mérkőzés közül csak egyet veszített el, amikor az Európa-bajnok a pályán volt. A Kevin de Bruyne-t szintén nélkülöző vendégek az első félidőben keveset nyújtottak, de a „szarkák” iparkodása ellenére a 35. percben Josko Gvardiol megszerezte a vezetést. Az 56. percben nagy lehetőség nyílt meg a házigazdák előtt, amikor Ederson kapus felvágta Anthony Gordont, és a játékvezető a kommentátorok szerint „ellentmondásos” büntetőt ítélt meg. Maga a szenvedő alany végezte el a tizenegyest, és angol válogatott létére nem hibázott. Az 1-1 maradt a végeredmény, így a City egy hét alatt négy pontot bukott.

Mind biztatóbb formát mutat a Chelsea legújabb edzője, Enzo Maresca irányítása alatt. Ám a Brighton & Hove Albion elleni sikernek a főszereplője az angol Cole Palmer volt, aki egy félidő alatt négyszer talált be a vendégek kapujába: ilyenre még senki nem volt képes a PL-ben (egyébként meg 11 perc alatt jött neki össze a mesterhármas). A 4-2-es siker volt a kékek negyedik győzelme.

Londoni riválisuk, az Arsenal utolérte a Man Cityt, miután ezúttal nem adta fel. A 90. percben még 2-2-re állt a Leicesterrel szemben az Emirates stadionban (pedig 2-0-ra is vezetett), ám a hosszabbításban Wilfried Ndidi öngólja és Kai Havertz találata 4-2-es győzelemhez segítette. Mikel Arteta a találkozó után „elégedettnek” nevezte magát, amiért egy „nagyon érzelmes találkozón sok helyzetet teremtettek, domináltak, bár 2-0 után sokkal jobb eredményre számított”.

FOTÓ: RUI VIEIRA/MTI/AP

Szoboszlaitól (jobbra) nagyon várják már a gólokat

Arne Slot a kapuhoz közelebb szerepelteti Kloppnál, a kapu előtt mégsem brillírozik.

PL, 6. forduló

Wolverhampton–Liverpool 1-2, **Arsenal–Leicester** 4-2, **Brentford–West Ham** 1-1, **Chelsea–Brighton** 4-2, **Everton–Crystal Palace** 2-1, **Nottingham–Fulham** 0-1, **Newcastle–Manchester City** 1-1, **Ipswich Town–Aston Villa** 2-2, **Manchester United–Tottenham** 0-3.
Az élmezőny: 1. Liverpool 15, **2. Manchester City** 14, **3. Arsenal** 14, **4. Chelsea** 13 (15-7), **5. Aston Villa** 13 (12-9).

Csúcsdöntés 31 év után 42 kilométeren

ATLÉTA Első magyarként 2 óra 11 percen belül futotta le a maratoni távot Szemerei Levente: a Szekszárdi SE 24 éves versenyzője 2 óra 10 perc 43 másodperc alatt teljesítette a Varsó Maratont, ezzel megnyerte a viadalt, illetőleg megdöntötte a magyar csúcsot, amit Szűcs Csaba tartott 1993 óta 2:12:10-zel. Szemerei már tavaly is egyéni csúccsal győzött Lengyelországban, ám most még gyorsabb volt, s másfél percet faragott a magyar rekordon. A versenyző korábban rövidebb távokat teljesített, ám amióta 2022-ben elkezdett 42,195 kilométeres távokat futni, egyre figyelemreméltóbb eredményeket ér el, még abban az évben győzni tudott a Budapest Maratonon, tavaly pedig az első magyar lett, aki világbajokságon indulhatott. MTI-NÉPSZAVA

FORRÁS: TEAM UP EUROPE FACEBOOK OLDALA

Ki tudja, ilyen fejlődés után milyen eredményekre lesz képes Szemerei

Eb-bronzérmes a női páros

DARTS Veretes magyar eredményt ünnepelhet a sportág hazai élvonala, miután a Bogár Alexandra, Tekauer Gréta alkotta duó a harmadik helyen végzett a szlovákiai Somorján rendezett WDF Európa-bajnokságon: a páros négy győzelemmel nyitott, s a spanyolok és a svédek elleni döntő leges mérkőzéseket hátrányból fordította meg. A 16 közé jutásért az Egyesült Királysághoz tartozó jersey-i kettős ellen pedig volt egy egészen parádés kiszállása is: 259-en állt a magyar duó, amikor Bogár 99-cet dobott. Ezután a riválisok következtek, ám nem tudtak 200 alá kerülni, Tekauer pedig a férfimezőnyben is magasnak számító 160-ról befejezte a leget, ezzel pedig a mérkőzést is. Az elődöntőben viszont a hollandok erősebbek voltak – a végül az Eb-címet is megszerző, idén már három PDC Women’s Series-fordulót is megnyerő Noa-Lynn van Leuven és Aletta Wajer ellen a magyarok csak szépíteni tudtak (5-2), így bronzzal zártak.

FORRÁS: MAGYAR DARTS SZÖVETSÉG FACEBOOK OLDALA

A Bogár, Tekauer duó Eb-harmadik helye kuriózum a sportágban

A férfiaknál Csóka András, Jehirszki György, Kovács Patrik és Major Nándor indult – csapatban veretlenül jutottak tovább a csoportkörből, ami szintén kiváló eredmény, ám az egyenes kieséses szakaszban döntő legben búcsúztak Dánia ellen. Egyéniben Jehirszki György jutott a legtovább, a legjobb 16 között zárta a tornát. Eközben Balázs Gábort, a magyar szövetség elnökét beválasztották az újonnan alakult Európai Dartstanács elnökségébe. A következő állomás a sporttörténeti jelentőségű, hazai rendezésű, négynapos WDF World Masters lesz október 9-től a Gerevich Aladár Nemzeti Sportcsarnokban. NÉPSZAVA

Korlátozás a Gyermekvasútnál

Pályakarbantartás miatt munkanapokon korlátozások lépnek életbe október 1-jétől a Gyermekvasút közlekedésében. Várhatóan november elejéig a vonatok munkanapokon csak a vonal egy részén járnak. Hétvégenként azonban a teljes vonalon közlekednek a szerelvények. MTI

Árvíz után

Hétfőtől újraindul a vonatforgalom Esztergom–Komárom, Lábatlan és Nyergesújfalu között. Eltávolították az érintett szakaszokon a védőfóliázást és a húszezer homokzsákot. Az árvízhelyzetben korábban érintett 11-es út lezárt szakasza is mától már járható. MTI

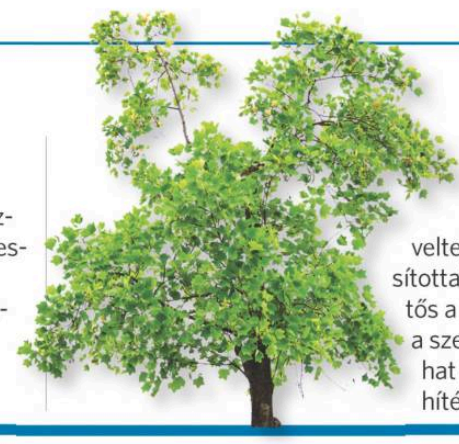

Új faszerkezet

Lengyel és brit kutatók az egyik legkedveltebb díszfát, a tulipánfát vizsgálva azonosítottak egy új faszerkezetet, amelynek jelentős a szénmegkötő potenciálja, így nemcsak a szemet gyönyörködteti, hanem hozzájárulhat a klímaváltozást előidéző hatások enyhítéséhez. HVG

Budapest az erősen szennyezett levegőjű városok között van

FOTÓ: NÉPSZAVA

MÉRÉS A vizsgált 372 európai város közül Budapest 242., Pécs a 246., Veszprém a 254., Szeged a 274., Győr pedig a 295. helyen szerepel a levegőszennyezettség tekintetében az Európai Környezetvédelmi Ügynökség új jelentése szerint. A városokat annak alapján rangsorolta, hogy az elmúlt két naptári évben mekkora volt a finom részecskék (PM 2,5) átlagos koncentrációja a levegőben.

A városokat annak alapján rangsorolták, hogy az elmúlt két naptári évben mekkora volt a finom részecskék (PM 2,5) átlagos koncentrációja a levegőben

„A legnagyobb szennyező forrás a lakossági tüzelés, amit elsősorban széles körű felvilágosítással, a rászorulók fűtési támogatásával és a jogsértések elleni szigorú fellépéssel lehetne visszaszorítani. A közlekedés terén is sok a lehetőség, ilyen például az alacsony kibocsátási övezetek létrehozása, a 30 kilométer/órás zónák kialakítása vagy a parkolásszabályozás átalakítása” – állapította meg Szegő Judit, a Levegő Munkacsoport projektvezetője.

NÉPSZAVA

ÖTÖS LOTTÓ

Nyerőszámok:	28, 40, 46, 50, 76
5 találat	nem volt
4 találat	2 483 725 forint
3 találat	32 080 forint
2 találat	3960 forint
Joker: 103911	200 000 000 forint

HATOS LOTTÓ

Nyerőszámok:	4, 10, 12, 23, 30, 43
6 találat	nem volt
5 találat	332 570 forint
4 találat	7 895 forint
3 találat	2 865 forint

KENÓ

Szept. 28., szombat

5 10 14 20
21 29 38 40
49 50 52 55
58 59 60 61
64 67 69 77

Szept. 29., vasárnap

4 12 13 14
20 22 27 28
29 31 35 36
48 52 56 62
66 69 70 74

GYENGÉN FELHŐS, SZELES IDŐ

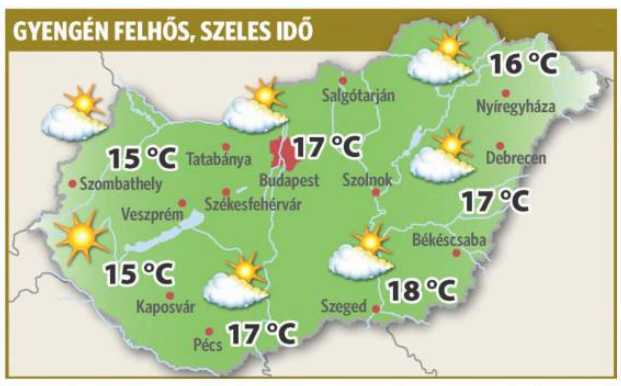

Boldog névnapot, Jeromos!

A Jeromos a görög Hieronümosz névből származik, jelentése: szent nevű.

Halálra szeretve

HÍRNÉV Minél ritkább egy faj, annál nagyobb problémát jelentenek az élőhelyeiken megjelenő fotósok. A közösségi médiában megszerezhető dicsőség azonban mindent felülír.

VARGA PÉTER

A közösségi médiában a ritka fajokról készült fotókkal megszerezhető elismerés olyan mértékben készteti az embereket arra, hogy az állatokat zavarják – madarakat például a költési időszakban –, hogy az már veszélyezteti fennmaradásukat – derül ki a ScienceDirectben Halálra szeretve címmel nemrégiben megjelent tanulmányból. „Amikor egyesek a már csak 530 példányban élő siketfajdokról készítenek fotókat, és online közzéteszik, akár több ezer lájkot is kaphatnak. Amikor megkérjük őket, hogy vegyék le ezeket, vonakodnak megtenni” – mondta az újságnak Carolyn Robertson, a skóciai Cairngorms Nemzeti Park siketfajdprojektjének vezetője.

A természetkedvelők szívesen teszik közzé ismereteiket a közösségi médiában a ritka fajok lelőhelyeiről, és gyakran alkalmaznak etikátlan eszközöket – például madarak hívójeleinek lejátszását – megtalálásukhoz. A szerzők úgy vélik, hogy a csak a kínai Csianghszi tartományban élő kékkoronás nevetőrigók valószínűleg a fotósok miatt változtattak költőhelyet. Robert Davis, az ausztráliai Edith Cowan Egyetem tanszékvezetője, a tanulmány vezető szerzője arról beszélt a Guardiannek, hogy Perth környékén, ahol él, a területen őshonos orchideák kerültek veszélybe. „Nyomon követhető a közösségi médiában, ahogy erről a növényről egyre több kép kerül fel” – jegyezte meg Davis. A Sába királynője fajt – amelynek tíz évig tart, míg kivirágzik, és csak egy nagyon kis területen található Nyugat-Ausztráliában – kerítéssel kell megvédeni a fotósok tömegétől. Kamerákat helyeztek el a környéken, és őrök felügyelik a területet. Ugyanakkor Davis hozzátette, hogy a látogatók csak kis problémát jelentenek az élőhelyek eltűnése és az invazív fajok mellett.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A közösségi médiában a ritka fajokról készült fotókkal megszerezhető elismerés olyan mértékben készteti az embereket arra, hogy az állatokat zavarják – madarakat például a költési időszakban –, hogy az már veszélyezteti a fennmaradásukat

A magyarországi helyzetről Orbán Zoltánt, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület szóvivőjét kérdeztük, aki elmondta, hogy etikátlan „természetfotósokkal” nálunk is találkozni, az ilyenek egyre gyakoribbá válását az is segíti, hogy ma gyakorlatilag csak pénzkérdés megvásárolni a megfelelő fotófelszerelést, és bárki indulhat növényeket, állatokat fényképezni. A nemzeti parkok vagy ezekkel együttműködő, megfelelő engedéllyel rendelkező vállalkozások szerveznek természetismereti túrákat, és akár kiépített leshelyeket is lehet náluk bérelni, ezek nagyon népszerűek: előfordul, hogy hónapokra, a teljes évadra előre is foglaltak, a Jászságban például parlagi sast lehet egyedülálló módon így megfigyelni, megörökíteni. „Én ezt a megoldást szoktam ajánlani fotósoknak, természetkedvelőnek. Az olyan ritka, gyakran fokozottan védett madarak, mint a darvak, a rétivagy a parlagi sas jórészt nemzeti parkokban élnek, ahol eleve csak a kijelölt utakon, ösvényeken lehet közlekedni, erre őrök felügyelnek. Gyakran veszek részt külföldi madárfotósutakon, sok helyen terepi vezetőt is felfogadunk vagy éppen kötelező felfogadnunk, mert máshogy be sem lehet utazni a védett területre. Ugandában a madarász vezető mellett szuronyos gépkarabéllyal felfegyverzett őrök is kísértek minket, ők az állatoktól, elefántoktól, kafferbivalyoktól, de a vadorzóktól is védik a látogatókat, és a vannak olyan helyek, ahol, éppen az állatok támadását elkerülendő, ki sem lehet szállni az autókból” – magyarázta a szóvivő.

Hazánkban a Hortobágyi Nemzeti Parkban vannak szabadon látogatható magaslesek, ahonnan remekül, a madarak zavarása nélkül lehet fotózni az őszi darutömegeket, mivel az ilyen helyeknek éppen az a lényege, hogy az állatok megszokják őket, természetes élőhelyükhöz tartozónak látják ezeket. Ha pedig valaki szabálytalanságot követ el, egymást is figyelmeztetik a természetjárók, de ez sajnos sokszor eredménytelen marad. Ezért mind gyakrabban szerveződnek olyan zárt természetismereti és természetfotós-csoportok (például orchideások) a közösségi média csatornáin, ahova csak megfelelő szakmai háttérrel, ajánlással lehet bekerülni.

Jobb a csapvíz, mint a palackos

KÁROS Az amerikai ásványvizeket nem vetik alá ugyanolyan szigorú minőségi és biztonsági ellenőrzéseknek, mint a csapvizet, azaz több káros vegyi anyag lehet a műanyag palackos vizekben. Becslések szerint a palackozott vízminták 10-78 százaléka tartalmaz szennyező anyagokat, köztük mikroműanyagokat és különféle egyéb vegyi anyagokat. A kutatók szerint a palackozott víz gyártása és használata jelentős egészségügyi kockázattal is járhat, előállítása nagyon drága, és komoly kedvezőtlen hatása van a környezetre, ezért széles körű használatát felül kellene bírálni. A világon percenként egymillió vizespalack fogy, a műanyag zacskók után ezek szennyezik leginkább az óceánokat. Az összes műanyag hulladék 12 százalékát a vizespalackok adják. Az sem elhanyagolható tény, hogy egy palack elkészítéséhez 17-35 liter víz szükséges. A 2024-es környezeti teljesítményindex szerint Olaszországban és Szingapúrban kezelik a legszigorúbban a csapvizet, utána az Egyesült Királyságban, az USA a kilencedik helyen áll. NÉPSZAVA

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Az sem elhanyagolható tény, hogy egy palack elkészítéséhez 17-35 liter víz szükséges

NÉPSZAVA
Szocialdemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952–2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Kiadja a XXI. Század Média Kft. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER